

การเปลี่ยนผ่านในระบบการศึกษาจากระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษา
สำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นในประเทศไทย

วิปณา จันทรวัฒนเดชากุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2556

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การเปลี่ยนผ่านในระบบการศึกษาจากระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษา
สำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นในประเทศไทย

นางสาววิปณา จันทร์วัฒนเดชากุล
ผู้วิจัย

อาจารย์คณพร เพื่อกคง, Ph.D.
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์วีระแมน นิยมพล, ประ.ด.
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ศาสตราจารย์บรรจง มไหสวริยะ,
พ.บ., ว.ว. ออร์โทปิดิกส์
คณบดี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เบญจพร ศักดิ์ศิริ, ประ.ด.
ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์

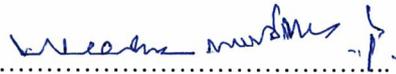
เรื่อง

การเปลี่ยนผ่านในระบบการศึกษาจากระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษา
สำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นในประเทศไทย

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ)
วันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2556

นางสาววิปณา จันทรวัฒน์เดชากุล
ผู้วิจัย

ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์, LL.M.
ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อาจารย์วิระแมน นิยมพล, ปร.ค.
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อาจารย์ชลพร เพ็ญกมล, Ph.D.
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์บรรจง มไหสวริยะ,
พ.บ., ว.ว. ออร์โทปิดิกส์
คณบดี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ทวี เชื้อสุวรรณทวี, สส.ค.
คณบดี
วิทยาลัยราชสุดา
มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องด้วยความกรุณาและความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่านและองค์กรหลายองค์กรด้วยกันผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งที่ได้รับความกรุณาจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ก่อนอื่นผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ดร.ดลพรเพ็ญทอง ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.วิระแมน นิยมพล คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา แนะนำงานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยที่ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาในระดับสูงขึ้นเพื่อจะได้นำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษามาพัฒนางานด้านคนตาบอดให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณสมาคมศิษย์เก่าบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล มูลนิธิธรรมิกชน เพื่อคนตาบอดในประเทศไทยในพระราชมณเฑียร และมูลนิธิคนตาบอดไทยที่สนับสนุนทุนการศึกษาของผู้วิจัยขอขอบพระคุณนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น บุคลากร ผู้อำนวยการศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 11 แห่ง ประกอบไปด้วย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยและเอื้อเฟื้อสถานที่เพื่อดำเนินการวิจัยเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทั้งหลายที่ให้การเลี้ยงดู ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และสนับสนุนผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษา

วิปณา จันทร์วัฒนเดชากุล

การเปลี่ยนผ่านในระบบการศึกษาจากระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษาสำหรับ
นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นในประเทศไทย

TRANSITION IN EDUCATIONAL SYSTEM FROM HIGH SCHOOL TO UNIVERSITY FOR
STUDENTS WITH VISUAL IMPAIRMENT IN THAILAND

วิปณา จันทรวิวัฒน์เดชากุล 5237538 RSRD/M

ศศ.ม. (วิทยาการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ดลพร เผือกคง, Ph.D., วีระแมน นิชมพล, ปร.ด.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยน
ผ่านจากการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษา สภาพปัญหาในการศึกษา
ระดับอุดมศึกษาและการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความ
บกพร่องทางการเห็นในประเทศไทย จำนวน 22 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบไปด้วยนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น บุคลากร
และผู้อำนวยการศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ เครื่องมือในการวิจัยใช้แบบสอบถามและแบบ
สัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ในเชิงปริมาณใช้สถิติพรรณนาเพื่อกำหนดค่าความถี่
ค่าร้อยละ ในเชิงคุณภาพใช้วิธีการนำข้อมูลมาจัดกลุ่ม ถอดรหัสแล้วอธิบายความ

ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น ร้อยละ 59.1 ได้รับความเตรียมความ
พร้อมก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 40.9 ไม่ได้รับ กลุ่มที่ได้รับการเตรียมความพร้อมกับกลุ่มที่ไม่ได้
รับการเตรียมความพร้อมพบปัญหาในการศึกษาระดับอุดมศึกษาแตกต่างกันคือกลุ่มที่ได้รับการเตรียม
ความพร้อมพบปัญหาในการศึกษาระดับอุดมศึกษา 2 ด้าน คือด้านการเข้าถึงสภาพแวดล้อมและด้านสังคม
ส่วนกลุ่มที่ไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมพบปัญหาในการศึกษาระดับอุดมศึกษา 3 ด้านคือด้านการเข้าถึง
สภาพแวดล้อม ด้านวิชาการและด้านสังคม ศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา
ให้บริการแก่นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น 4 ด้าน คือ 1. บริการเสริมทักษะการใช้ชีวิตใน
สถาบันอุดมศึกษา 2. บริการจัดหาสื่อการเรียน การสอน 3. บริการจัดหาเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก
4. บริการช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาพบว่านักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น ร้อยละ 36.4 เคย
ได้รับการบริการ ร้อยละ 63.6 ไม่เคยได้รับการบริการ

คำสำคัญ: การเปลี่ยนผ่าน / การบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ / พิกัดทางการเห็น / มัธยมศึกษา /
อุดมศึกษา

TRANSITION IN EDUCATIONAL SYSTEM FROM HIGH SCHOOL TO
UNIVERSITY FOR STUDENTS WITH VISUAL IMPAIRMENT IN THAILAND

WIPANA JANWATTANADACHAKHUL 5237538 RSRD/M

M.A. (REHABILITATION SERVICE FOR PERSONS WITH DISABILITIES)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: DOLLAPORN PHUEKKONG, Ph.D.,
WIRAMAN NIYOMPHOL, Ph.D.

ABSTRACT

This quasi-quantitative and qualitative research is aimed at studying the transition of visually impaired students from high school level to university level, problems regarding studying in a university setting, and Disability Support Services (DSS) for 22 visually impaired students in Thailand.

The sample group comprised visually impaired students, personnel and directors of Disability Support Service centers. The analysis was based on questionnaires and interviews.

Descriptive statistics were applied to the study on the quantitative part. Methods of data categorization, decoding, and explanation were utilized on the qualitative part.

The results showed that 59.1 percent of the students had taken pre-college preparatory programs while the rest, 40.9 percent, had not. Both groups were found to have different problems. Students who took pre-college preparatory programs had difficulty in two areas: accessing the environment and social adjustment. Those who did not take pre-college preparatory programs had difficulty in 3 areas: accessing the environment, academic support, and social adjustment. Disability Support centers offered four types of services to visually impaired students namely, 1. Training on additional skills concerning adaptation to college life, 2. Providing educational materials, 3. Equipment/assistive Technology services and 4. Other academic services. Out of all students involved in the study, 36.4 percent had received services from the support service centers of their institutions while the remaining 63.6 percent had not.

KEY WORDS: TRANSITION / DISABILITY SUPPORT SERVICES / VISUALLY
IMPAIRED / HIGH SCHOOL / UNIVERSITY

104 pages

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญตาราง	ซ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย	4
1.3 ขอบเขตการวิจัย	5
1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
1.5 คำถามการวิจัย	6
1.6 นิยามศัพท์	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	
2.1 กระบวนการเปลี่ยนผ่าน	10
2.2 ความเป็นมาของการจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการ	17
2.3 การศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น	19
2.4 นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับอุดมศึกษา สำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น	21
2.5 ระบบบริการสนับสนุนนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น ในสถาบันอุดมศึกษา	23
2.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	33
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	34
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	35

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	36
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
4.1 นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น	37
4.2 บุคลากรที่ปฏิบัติงานศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ	56
4.3 ผู้อำนวยการศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ	60
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	63
5.2 อภิปรายผล	65
5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	67
บทสรุปแบบสมบูรณภาษาไทย	69
บทสรุปแบบสมบูรณภาษาอังกฤษ	79
บรรณานุกรม	88
ภาคผนวก	90
ประวัติผู้วิจัย	104

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
4.1	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (นักศึกษาฝึกการทางการมองเห็น)	38
4.2	ด้านการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา	40
4.3	ทักษะที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษา	43
4.4	ด้านวิชาการ	47
4.5	ด้านสังคม	48
4.6	ด้านวิชาการ	49
4.7	ด้านสังคม	50
4.8	ด้านสภาพแวดล้อม	51
4.9	สรุปผลภาพรวมการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา	52
4.10	การเปรียบเทียบระหว่างการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา กับปัญหาในการศึกษาระดับอุดมศึกษา	53
4.11	การขอรับบริการสนับสนุนนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา	53
4.12	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (บุคลากรที่ปฏิบัติงานศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ)	57
4.13	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ผู้อำนวยการศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ)	60

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาถือเป็นบริการสาธารณะอย่างหนึ่งที่รัฐมีหน้าที่ที่จะต้องจัดให้แก่ประชาชนภายในรัฐ โดยการจัดการศึกษาของรัฐแต่ละรัฐมีรูปแบบ ลักษณะแตกต่างกันไปตามแต่ระบอบ การปกครอง สภาพเศรษฐกิจ สังคมและทัศนคติที่มีต่อการศึกษา ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศ กำลังพัฒนามีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคมเพิ่มขึ้นและมีประชากรหลากหลาย จึงได้จัดการศึกษาภาคบังคับให้แก่ประชาชนทุกกลุ่ม 12 ปี โดยได้กำหนดรูปแบบการศึกษาทั้งหมด 3 รูปแบบคือ การศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อจะได้ตอบสนองต่อความต้องการของประชากรทุกกลุ่ม แต่ก็มีประชากรบางกลุ่มคือคนพิการทางการเห็นที่ไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาทุกระดับและทุกรูปแบบได้เท่าเทียมกับบุคคลทั่วไปในอดีตที่ผ่านมา เนื่องจากทุกภาคส่วนทางสังคมของประเทศตั้งแต่ระดับนโยบายจากภาครัฐ ระดับภาคปฏิบัติจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและระดับการสนับสนุนจากสถาบันครอบครัว ยังไม่มีทัศนคติที่ดีและถูกต้องต่อการจัดการศึกษาให้บุคคลเหล่านั้น

จนกระทั่ง Miss Jenivive Caufield สตรีตาบอดชาวอเมริกัน ได้ก่อกำเนิดการศึกษาให้แก่คนพิการทางการเห็นไทยขึ้นครั้งแรกเมื่อปี 2482 และต่อมาได้มีการปฏิรูปการศึกษาสำหรับคนพิการเมื่อ ปี 2542 ซึ่งนำไปสู่การตรากฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาสำหรับคนพิการทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ จึงส่งผลให้คนพิการทางการเห็นเข้าสู่ระบบการศึกษาทุกระดับมากขึ้น นอกจากการได้รับโอกาสทางการศึกษาแล้วยังมีกระบวนการหนึ่ง ที่จะช่วยเสริมให้คนพิการทางการเห็นสามารถดำเนินชีวิตในวัยผู้ใหญ่ได้อย่างเป็นระบบ ก็คือกระบวนการเปลี่ยนผ่าน (Transition) ที่เป็นการจัดรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของคนพิการหลังจบการศึกษา (The Individuals with Disabilities Education Act 1997) กิจกรรมเหล่านั้นจะรวมไปถึงการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา การเข้าฝึกอบรมด้านอาชีพ การจ้างงาน การศึกษาในวัยผู้ใหญ่ การเข้ารับบริการของผู้ใหญ่ การใช้ชีวิตอิสระและการเข้าร่วมในชุมชน โดยผ่านหลักสูตรการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ให้แก่คนพิการไม่ว่าจะเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา การเตรียมความพร้อมก่อนการทำงาน การเตรียมความ

พร้อมก่อนการใช้ชีวิตอิสระในชุมชน สังคมเพื่อให้คนพิการก้าวไปสู่การเป็นผู้ใหญ่อย่างสมบูรณ์ (Katherine M. Nagle 2001)

การจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการนั้นเกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยได้ออกกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของพลเมืองของตนตามช่วงอายุ อย่างเช่น พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ (The Individuals with Disabilities Education Act 1997) ได้กล่าวไว้ว่าให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการจะต้องจัดแผนกระบวนการเปลี่ยนผ่าน (Individualize Transition Plan) ให้แก่คนพิการตั้งแต่อายุ 14 ปี หรือเร็วที่สุดตามความเหมาะสมและจัดบริการกระบวนการเปลี่ยนผ่าน (Transition Service) ให้แก่คนพิการอายุ 16 ปี ไปจนถึง 21 ปี โดยได้แก้ไขใหม่ในพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ประเทศสหรัฐอเมริกาในปี พ.ศ. 2004 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้จะครอบคลุมคนพิการตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 21 ปีเท่านั้น ส่วนคนพิการที่อายุเกินกว่านั้นจะถือได้ว่าเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ดังนั้นกระบวนการเปลี่ยนผ่านจึงอยู่ภายใต้กฎหมายฉบับดังกล่าว

หลังจากนั้นแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในประเทศสหรัฐอเมริกาได้พัฒนารูปแบบกิจกรรมกระบวนการเปลี่ยนผ่านที่เหมาะสมและสอดคล้องกับคนพิการมากมายหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นรูปแบบกิจกรรมกระบวนการเปลี่ยนผ่านจากระบบการศึกษาสู่การประกอบอาชีพ รูปแบบกิจกรรมกระบวนการเปลี่ยนผ่านจากการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษาและรูปแบบกิจกรรมกระบวนการเปลี่ยนผ่านจากระบบการศึกษาสู่การใช้ชีวิตอิสระในชุมชน เป็นต้น แต่ในงานนี้จะกล่าวถึงรูปแบบกิจกรรมกระบวนการเปลี่ยนผ่านจากการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นรูปแบบที่ทำให้นักเรียนพิการในเมือง Los Angeles ประมาณ 80% สามารถเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาและสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้เป็นอย่างดี รูปแบบนี้ได้จัดทำขึ้นโดยศูนย์การศึกษาในเมือง Los Angeles เรียกว่ารูปแบบกระบวนการเปลี่ยนผ่านจากการศึกษาโรงเรียนท้องถิ่นไปสู่การศึกษาในวิทยาลัยชุมชน โดยได้รับความร่วมมือจากครอบครัวของนักเรียนพิการ โรงเรียนท้องถิ่นจำนวน 12 โรง (County School Districts) และ วิทยาลัยชุมชน El Camio โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนพิการที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้มากขึ้น มีงานทำ และสามารถใช้ชีวิตอิสระในสังคม ชุมชนได้อย่างมีความสุขภายหลังจบการศึกษา

ในประเทศไทยได้จัดกิจกรรมกระบวนการเปลี่ยนผ่านเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2541 ไปจนถึง 2543 โดยสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยร่วมกับวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล ได้จัดโครงการเตรียมความพร้อมนักเรียนตาบอดก่อนเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาจำนวน 3 รุ่น

รุ่นละ 40 คน กลุ่มเป้าหมายโครงการคือนักเรียนพิการทางการเห็นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และนักศึกษาพิการทางการเห็นที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนพิการทางการเห็นเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น และเพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้แก่ นักเรียน นักศึกษาพิการทางการเห็น ในการจัดรูปแบบกิจกรรมกระบวนการเปลี่ยนผ่านในประเทศไทยเป็นช่วงระยะเวลาสั้นและขาดความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสำหรับคนพิการทางการเห็นทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนอย่างเป็นระบบจึงส่งผลให้การศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับนักเรียน นักศึกษาพิการทางการเห็น ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

ปัจจุบันคนพิการทางการเห็นอยู่ในระบบการศึกษาทุกระดับเป็นจำนวน 13,869 คน โดยอยู่ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นจำนวน 11,369 คน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ 2550 - 2553) อยู่ในระดับอุดมศึกษาทั่วประเทศเป็นจำนวน 2,500 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 2552) เนื่องจากยังขาดการกำหนดแผนการศึกษาต่อสำหรับนักเรียนพิการทางการเห็น โดยเริ่มตั้งแต่การประเมินความสนใจในการศึกษาต่อของนักเรียนเหล่านั้น การเตรียมความพร้อมก่อนเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษา การเลือกสถานศึกษา คณะ สาขาวิชา ที่ต้องการจะเรียน การสมัคร การสอบเข้าและรวมไปถึงระบบการเชื่อมโยงระหว่าง โรงเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกับสถาบันอุดมศึกษาไม่ว่าจะเป็นเรื่องการประสานงานระหว่างสถาบันการศึกษา การประสานงานระหว่างบุคลากรทั้ง 2 สถาบัน

ถึงแม้ว่าปัญหาดังกล่าวข้างต้นนั้นทำให้นักเรียนพิการทางการเห็นไม่กล้าที่จะตัดสินใจที่จะเข้าศึกษาต่อหลังจากจบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งส่งผลให้นักเรียนเหล่านั้นดำเนินชีวิตของตนเองตามยถากรรม ถึงแม้ว่านักเรียนพิการทางการเห็นบางส่วนสามารถ เข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้แต่การลาออกระหว่างการศึกษานักศึกษาพิการทางการเห็นมีอัตราค่อนข้างสูงเนื่องจากการมองไม่เห็นทำให้นักศึกษาพิการทางการเห็นเหล่านั้นพบเจออุปสรรคปัญหาหลายด้านต่อการเรียนในระดับอุดมศึกษาไม่ว่าจะเป็นการปรับตัวต่อการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษา การปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา การปรับตัวต่อวิชาการในระดับอุดมศึกษาและการปรับตัวต่อการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนทั่วไปในสาขาวิชา สาขาวิชาอื่นๆ รวมไปถึงบุคลากร คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งอุปสรรคเหล่านี้ได้บั่นทอนสภาพร่างกาย สภาพจิตใจของนักศึกษาพิการทางการเห็นเป็นอย่างมากจึงทำให้นักศึกษาเหล่านั้นขาดความมั่นใจในการตัดสินใจทำสิ่งที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ไม่มีความสุขในการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษากับเพื่อนทั่วไป ไม่มีกำลังใจในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองและทำผลการเรียนของตนเองให้ดีขึ้น

ถึงแม้ว่าการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการทางการเห็นนั้น ได้มีระบบการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการขึ้นในสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งเพื่อช่วยลดอุปสรรคในการเรียนระดับอุดมศึกษา ลดอุปสรรคด้านการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งในพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551 ได้กล่าวไว้ว่าให้สถาบันอุดมศึกษา ทุกแห่งที่รับนักศึกษาพิการเข้าศึกษา จะต้องจัดให้มีระบบการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการขึ้นและในระเบียบว่าด้วยการส่งเสริมการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2552 ได้กล่าวไว้ว่าถ้าสถาบันอุดมศึกษาใดมีนักศึกษาพิการจำนวน 3 คนขึ้นไป ให้จัดจ้างบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการรวมถึงจัดตั้งศูนย์บริการนักศึกษาพิการขึ้นในสถาบันอุดมศึกษาแห่งนั้น หากทุกสถาบันอุดมศึกษามีระบบการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการที่ดีและมีคุณภาพจะส่งผลให้นักศึกษาพิการทางการเห็นประสบผลสำเร็จในการเรียนระดับอุดมศึกษาในอัตราที่สูงขึ้นกว่าที่ผ่านมา งานวิจัยนี้จะกล่าวถึงการเปลี่ยนผ่านในระบบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นเป็นอย่างมากเนื่องจากกระบวนการดังกล่าวเป็นการจัดรูปแบบ เพื่อช่วยให้นักศึกษาพิการทางการเห็นสามารถปรับตัวของตนเองต่อสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนทั่วไปในสถาบันอุดมศึกษา รวมไปถึงการเรียนในระดับอุดมศึกษา (Wilson 2004) และยังได้กล่าวถึงการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการที่ดีและมีคุณภาพในสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง ที่มีนักศึกษาพิการทางการเห็นเพื่อช่วยให้นักศึกษาเหล่านั้นหลุดพ้นจากอุปสรรคระหว่างการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้มากที่สุดหรือปราศจากอุปสรรคใดๆ ทั้งปวง ซึ่งเชื่อว่าระบบกระบวนการเปลี่ยนผ่านและระบบการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยในหัวข้อดังกล่าว

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการเปลี่ยนผ่านในระบบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นในประเทศไทย

1.2.2 เพื่อศึกษาการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการที่มีความบกพร่องทางการเห็นในสถาบันอุดมศึกษาจากผู้อำนวยการและบุคลากรของศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในประเทศไทย

1.2.3 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นในประเทศไทย

1.3 ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการเปลี่ยนผ่านในระบบการศึกษาจากระดับชั้นมัธยมศึกษาสู่ระดับอุดมศึกษา ปัญหา อุปสรรคในการเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาและการบริการสนับสนุนนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นในสถาบันอุดมศึกษา ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้แบ่งได้เป็น 3 กลุ่มดังนี้

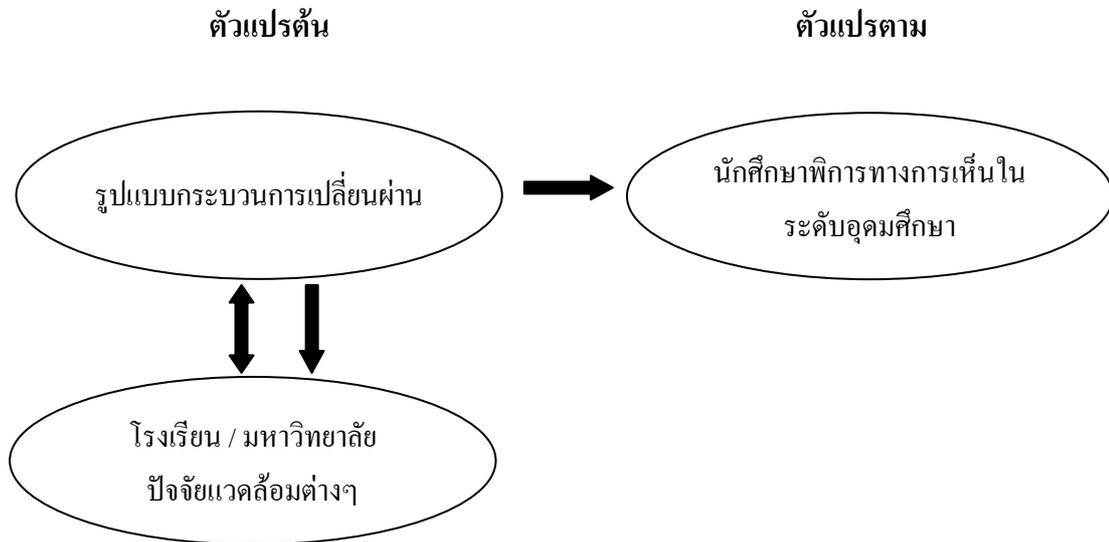
กลุ่มที่ 1 นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2555 จำนวน 22 คน ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการขนาดใหญ่ จำนวน 11 แห่ง ประกอบไปด้วย

1. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	จำนวน	3 คน
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต	จำนวน	1 คน
3. มหาวิทยาลัยรามคำแหง	จำนวน	1 คน
4. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	จำนวน	2 คน
5. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	จำนวน	3 คน
6. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	จำนวน	1 คน
7. มหาวิทยาลัยนเรศวร	จำนวน	3 คน
8. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	จำนวน	2 คน
9. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	จำนวน	2 คน
10. มหาวิทยาลัยบูรพา	จำนวน	2 คน
11. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	จำนวน	2 คน

กลุ่มที่ 2 บุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 11 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้อำนวยการศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 11 คน

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.5 คำถามการวิจัย

1.5.1 การเปลี่ยนผ่านจากการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษา เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นหรือไม่

1.5.2 การบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นหรือไม่

1.6 นิยามคำศัพท์

1.6.1 การเปลี่ยนผ่าน หมายถึง การส่งต่อคนพิการที่มีความบกพร่องทางการเห็นจากระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษาอย่างเป็นระบบ

1.6.2 นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น หมายถึง นักศึกษาที่สูญเสียการเห็นมากจนกระทั่งมองไม่เห็นเลยแม้แต่แสง

1.6.3 สถาบันอุดมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนตามกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษานั้น

1.6.4 การบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ หมายถึง การบริการสนับสนุนทางการศึกษาที่ช่วยให้นักศึกษาพิการสามารถเข้าถึงระบบการเรียน การสอนในระดับอุดมศึกษาได้อย่างเท่าเทียมกับนักศึกษาทั่วไปโดยจัดบริการให้สอดคล้องกับความต้องการ ความจำเป็นของนักศึกษาพิการ แต่ละบุคคล

1.6.5 ศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการขนาดใหญ่ หมายถึง หน่วยงานที่ให้บริการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยี สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ในสถาบันอุดมศึกษา

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1.7.1 เป็นข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวทางในการกำหนดนโยบายการเปลี่ยนผ่านสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นในประเทศไทย

1.7.2 เป็นข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวทางในการกำหนดนโยบายการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในระดับอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการ ความจำเป็นต่อนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น

1.7.3 เป็นข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดแนวทางในการช่วยเหลือนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่มีปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่องการเปลี่ยนผ่านในระบบการศึกษาจากระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า ศึกษาจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 กระบวนการเปลี่ยนผ่าน

2.1.1 ความหมายกระบวนการเปลี่ยนผ่าน

2.1.2 วัตถุประสงค์การจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการ

2.1.3 องค์ประกอบในการจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการ

2.1.4 ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการ

2.1.5 ขั้นตอนในการจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการ

2.1.6 รูปแบบกระบวนการเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการ

2.1.6.1 รูปแบบกระบวนการเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการ

ในต่างประเทศ

2.1.6.2 รูปแบบกระบวนการเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการ

ในประเทศไทย

2.2 ความเป็นมาของการจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการ

2.2.1 การจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการในต่างประเทศ

2.2.2 การจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการในประเทศไทย

2.3 การศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น

2.3.1 องค์ประกอบในการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น

2.3.2 ปัจจัยในการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น

2.4 นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น

2.4.1 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

2.4.2 พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551

2.4.3 ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ว่าด้วยการจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2552

2.4.4 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการ

2.5 ระบบบริการสนับสนุนนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นในสถาบันอุดมศึกษา

2.5.1 ปรัชญาของศูนย์บริการนักศึกษาพิการ

2.5.2 วิสัยทัศน์

2.5.3 พันธกิจ

2.5.4 ยุทธศาสตร์

2.5.5 การให้บริการ

2.5.6 การให้บริการของศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ

2.5.7 ขั้นตอนการให้บริการของศูนย์บริการนักศึกษาพิการ

2.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยต่างประเทศ

2.6.2 งานวิจัยในประเทศ

2.1 กระบวนการเปลี่ยนผ่าน (Transition)

2.1.1 ความหมายของกระบวนการเปลี่ยนผ่าน

จากการศึกษา ค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ดังนี้

The Individuals with Disabilities Education Act 1997 ได้กล่าวว่า กระบวนการเปลี่ยนผ่าน หมายถึง เป็นการจัดรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของคนพิการ

หลังจบการศึกษาซึ่งกิจกรรมเหล่านั้นจะรวมไปถึงการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา การเข้าฝึกอบรมด้านอาชีพ การจ้างงาน การศึกษาในวัยผู้ใหญ่ การเข้ารับบริการของผู้ใหญ่

การใช้ชีวิตอิสระและการเข้าร่วมในชุมชน

Wittenberg, Golden, and Fishman 2002 ได้กล่าวว่า กระบวนการเปลี่ยนผ่าน หมายถึง เป็นความร่วมมือของทุกหน่วยงาน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการและเป็นการส่งต่อเพื่อช่วยให้นักเรียนพิการได้รับการบริการหลังจากจบการศึกษาได้อย่างเหมาะสมตรงกับความต้องการของคนพิการ

Katherine M. Nagle 2001 กล่าวว่า กระบวนการเปลี่ยนผ่าน หมายถึง เป็นช่วงรอยต่อของชีวิตจากวัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่โดยในระหว่างช่วงเวลานั้นคนพิการจะต้องได้รับการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา การเตรียมความพร้อมก่อนการทำงานและการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้าสู่ในวัยผู้ใหญ่

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ได้กล่าวว่ากระบวนการเปลี่ยนผ่าน หมายถึง การส่งเสริมให้คนพิการได้พัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิตอิสระ การพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการศึกษาและการฝึกอาชีพเพื่อให้นักพิการสามารถทำกิจกรรมตามที่ตนเองต้องการได้ภายหลังจบการศึกษา

สรุปได้ว่ากระบวนการเปลี่ยนผ่าน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงชีวิตของคนพิการจากวัยรุ่นไปสู่ผู้ใหญ่อย่างเป็นระบบโดยได้รับความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านการประกอบอาชีพและชุมชนเพื่อช่วยให้นักพิการสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขภายหลังจบการศึกษาได้

2.1.2 วัตถุประสงค์ของการจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่าน

2.1.2.1 เพื่อให้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง สถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการพัฒนาแผนในระยะเปลี่ยนผ่านและการส่งต่อที่มีความสอดคล้องกับความต้องการจำเป็น ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน

2.1.2.2 เพื่อบูรณาการในการวางแผนในระยะเปลี่ยนผ่านและการส่งต่อสำหรับผู้เรียนพิการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในด้านทักษะสำหรับการออกไปสู่ชีวิตในวัยผู้ใหญ่ได้ด้วยตนเองอย่างประสบความสำเร็จตลอดชีวิต

2.1.2.3 เพื่อช่วยให้ผู้เรียนพิการได้รับแผนการเปลี่ยนผ่านและการส่งต่อและการเตรียมความพร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตภายหลังจบการศึกษาที่สอดคล้องกับความสามารถ ความสนใจและท้องถิ่นของตนเอง พร้อมทั้งมีระบบการช่วยเหลือสนับสนุนที่เหมาะสม

2.1.3 องค์ประกอบในการจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่าน

กระบวนการเปลี่ยนผ่านประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบสำคัญดังนี้

2.1.3.1 แผนกระบวนการเปลี่ยนผ่าน (Transition Planning) เป็นการออกแบบเพื่อช่วยให้นักเรียนเปลี่ยนผ่านไปสู่การศึกษาในระดับสูงขึ้นหรืออาชีพได้อย่างประสบความสำเร็จและให้นักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตหลังจบการศึกษาโดยในแผนดังกล่าวควรส่งเสริมและสนับสนุนการพึ่งพาตนเอง และการพึ่งพาซึ่งกันและกัน และสามารถเข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชนซึ่งแผนดังกล่าวควรอยู่บนพื้นฐานของความต้องการจำเป็น จุดแข็งและความสนใจของนักเรียน

2.1.3.2 การประเมินการเปลี่ยนผ่าน (Transition assessment) เป็นกระบวนการประเมินความต้องการ ความสามารถและความสนใจของคนพิการก่อนเข้ารับบริการในด้านต่างๆหลังจากจบการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าศึกษาในระดับที่สูงขึ้น การเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่การทำงาน การฝึกอาชีพ การจ้างงานและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน เพื่อให้ผู้จัดบริการที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงความต้องการ/เป้าหมายของคนพิการอย่างแท้จริง

การจัดบริการเปลี่ยนผ่าน (Transition Service) เป็นการเน้นเรื่องของผลลัพธ์สุดท้ายของการตั้งเป้าหมายของคนพิการไม่ว่าจะเป็นการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ศึกษาต่อในสถาบันอาชีวศึกษา การทำงานในตลาดแรงงาน การทำงานในลักษณะที่มีระบบการช่วยเหลือ การเข้ารับบริการของคนพิการที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ การใช้ชีวิตอิสระและการมีส่วนร่วมกิจกรรมในชุมชน ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้จะต้องบรรจุไว้ในแผนการจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่าน (ITP) ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องจัดบริการให้โดยยึดเป้าหมายหลักของเด็กพิการแต่ละบุคคลซึ่งมีความแตกต่างกัน

2.1.3.3 ผู้ให้บริการกระบวนการเปลี่ยนผ่าน (Transition Service Provider) เป็นหน่วยงาน/ผู้ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการในการมีส่วนร่วมจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการ อย่างเช่น ครอบครัว สถานศึกษา สถานประกอบการและชุมชน

2.1.4 ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่าน

ในการจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่านมีผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนพิการดังนี้

2.1.4.1 ผู้ปกครอง (Parents)

- นักเรียน (Students)
- ครูการศึกษาพิเศษ (special Education Teacher)

2.1.4.2 ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ (Program Specialist)

- บุคคลให้บริการด้านกระบวนการเปลี่ยนผ่าน (Transition Personnel)

2.1.4.3 ผู้ให้คำปรึกษาด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ (Rehabilitation

Counselors)

2.1.5 ขั้นตอนในการจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่าน

ในการจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการมีขั้นตอนดังนี้

2.1.5.1 จัดตั้งทีมงานในการจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่าน

2.1.5.2 จัดประชุมเพื่อประเมินความต้องการ ความสนใจของนักเรียน

พิการในการทำ กิจกรรมหลังจบการศึกษา

2.1.5.3 จัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ

การใช้ชีวิตหลังจบการศึกษา อย่างเช่น การเตรียมความพร้อมก่อนเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น

2.1.5.4 การส่งต่อไปสู่การฝึกอาชีพ การศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นหรือการ

ใช้ชีวิตในชุมชนของนักเรียนพิการเอง

2.1.5.5 การส่งต่อไปยังหน่วยงานต่างๆ อย่างเช่น การฝึกอาชีพ

การศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นหรือการใช้ชีวิตในชุมชน

2.1.6 รูปแบบกระบวนการเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการ

ตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการประเทศสหรัฐอเมริกา (The Individuals with Disabilities Education Act 1997) กล่าวไว้ว่าให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการจะต้องจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่านให้แก่คนพิการตั้งแต่อายุ 14 ปี หรือเร็วที่สุดตามความเหมาะสมและได้แก้ไขพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวในปี ค.ศ. 2004 โดยให้จัดการบริการกระบวนการเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการอายุตั้งแต่ 16 ปี ไปจนถึงอายุ 21 ปี

หลังจากนั้นแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ได้พัฒนารูปแบบกระบวนการเปลี่ยนผ่านที่เหมาะสมและสอดคล้องกับคนพิการจนประสบความสำเร็จในการเรียนระดับอุดมศึกษาดังนี้

2.1.6.1 รูปแบบกระบวนการเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการในต่างประเทศ

2.1.6.1.1 รูปแบบกระบวนการเปลี่ยนผ่านแบบ SELPA Transition เป็นรูปแบบที่จัดทำขึ้นโดยศูนย์การศึกษาพิเศษเมือง Los Angeles โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนพิการที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้มากขึ้น มีงานทำ และสามารถใช้ชีวิตอิสระในสังคม ชุมชนได้อย่างมีความสุข ภายหลังจากจบการศึกษา

ในการจัดทำรูปแบบนี้เป็นความร่วมมือระหว่างครอบครัวของนักเรียนพิการ โรงเรียนท้องถิ่น (County School Districts) วิทยาลัยชุมชน El Camino และนักเรียนพิการเอง

กิจกรรมในรูปแบบนี้จะแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 เป็นกิจกรรมในช่วงที่นักเรียนพิการอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยผู้เข้าร่วมทุกคนจะได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการเตรียมความพร้อมด้านวิชาการที่จำเป็นต่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ฝึกทักษะที่จำเป็นต่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของแต่ละประเภทความพิการ อย่างเช่น คนพิการทางการเห็นจะได้รับการฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ทักษะการใช้อักษรเบรลล์ ทักษะการสร้างควั่นเคยและการเคลื่อนไหวก (Orientation and Motilities) ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน (Daily Living Skill) และทักษะด้านการอยู่ร่วมในสังคม (Social Skill)

ส่วนการบริการอื่นๆ ที่คนพิการได้รับนอกเหนือจากการบริการตามประเภทความพิการแล้ว ยังได้รับคำปรึกษาเกี่ยวกับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษารวมถึงการประสานงานกับศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ (Disabilities Support Services) ของวิทยาลัยชุมชน

ส่วนที่ 2 เป็นกิจกรรมในช่วงที่นักศึกษาพิการอยู่ในระดับอุดมศึกษา นักศึกษาพิการจะต้องลงทะเบียนกับทางศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการของวิทยาลัย El Camino ก่อน จากนั้นทางศูนย์จะให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียนและประสานไปยังคณะ/สาขาวิชาที่นักศึกษาพิการเข้าศึกษารวมทั้งประสานที่พัก ลงทะเบียนรายวิชา สอนทักษะการเดินทาง ในวิทยาลัยการจัดบริการด้านการผลิตสื่อการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาพิการอย่างเหมาะสมกับ

ความต้องการของแต่ละบุคคล ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียน การสอนแก่คณาจารย์ในวิทยาลัยและการเข้าร่วมกิจกรรมกับนักศึกษาทั่วไปในวิทยาลัย

ผลการจัดทำรูปแบบดังกล่าวพบว่านักเรียนพิการที่จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาส่วนมากมีโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเข้าถึงชั้นเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม การเรียนรู้ในด้านการใช้ชีวิต และการเรียนรู้ด้านทักษะการทำงาน

2.1.6.1.2 รูปแบบกระบวนการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนประจำตำบลไปสู่วิทยาลัยชุมชน (A Model for alliances between community colleges and school Districts) เป็นรูปแบบที่จัดทำขึ้นโดยศูนย์การศึกษาพิเศษประจำรัฐ California โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้นักเรียนพิการที่จบการศึกษาจากโรงเรียนประจำตำบลมีโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามากขึ้น ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างโรงเรียนประจำตำบลและวิทยาลัยชุมชนในรัฐ California

ส่วนกิจกรรมในรูปแบบนี้คล้ายกับรูปแบบกระบวนการเปลี่ยนผ่านแบบ SELPA Transition แต่มีความแตกต่างกันคือในรูปแบบกระบวนการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนประจำตำบลไปสู่วิทยาลัยชุมชนนั้นได้เปิดโอกาสให้นักเรียนพิการได้ฝึกประสบการณ์ด้านการเรียนในระดับอุดมศึกษาระหว่างปิดภาคฤดูร้อนด้วย

ผลการจัดรูปแบบนี้พบว่านักเรียนพิการที่จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนประจำตำบลมีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและประสบความสำเร็จในการเรียนระดับอุดมศึกษารวมไปถึงการมีงานทำเพิ่มขึ้น

2.1.6.1.3 รูปแบบกระบวนการเปลี่ยนผ่านจากระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่วิทยาลัยระหว่างปิดภาคฤดูร้อน (Seneca's Summer Transition program) รูปแบบนี้ได้จัดขึ้นโดยศูนย์บริการนักศึกษาพิการในวิทยาลัย Seneca เมือง Toronto ประเทศแคนาดา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนในระดับอุดมศึกษาแก่นักเรียนพิการทางการเรียนรู้ (Students with Learning disabilities) ซึ่งได้จัดขึ้นในช่วงระหว่างปิดภาคฤดูร้อนของทุกปีโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนพิการทางการเรียนรู้ที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเข้าร่วมกิจกรรมกับทางวิทยาลัยทั้งตอนกลางวันและกลางคืน

กิจกรรมในรูปแบบนี้ประกอบไปด้วย

1. ฝึกประสบการณ์การใช้ชีวิตในวิทยาลัยไม่ว่าจะเป็นการอยู่หอพัก การใช้ชีวิตประจำวันกับเพื่อนทั่วไป การขอความช่วยเหลือจากบุคลากรในวิทยาลัย การสำรวจทรัพยากรในวิทยาลัยที่ใช้ได้ ทดลองใช้เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการเรียนในระดับอุดมศึกษาที่วิทยาลัยจัดให้เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงให้เหมาะสมกับนักศึกษาพิการทางการเรียนรู้

2. ฝึกประสบการณ์การเรียนหลายรูปแบบจากคณาจารย์ในวิทยาลัย

3. ฝึกทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนในระดับอุดมศึกษา

4. เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อจะได้พบกับบุคลากรในวิทยาลัยพบปะกับเพื่อนทั่วไปเพื่อจะได้สร้างความสัมพันธ์ต่อกันและกัน

ผลการจัดรูปแบบนี้พบว่านักเรียนพิการทางการเรียนรู้มีความมั่นใจในการเรียนระดับอุดมศึกษา มีความมั่นใจต่อการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นจึงทำให้อัตราการลาออกระหว่างการศึกษาระดับอุดมศึกษาของนักเรียนเหล่านั้นลดลง

2.1.6.2 รูปแบบกระบวนการเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการในประเทศไทย

ในประเทศไทยได้จัดกิจกรรมเกี่ยวกับกระบวนการเปลี่ยนผ่านจากระบบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไปสู่มหาวิทยาลัยเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2541 ไปจนถึง 2543 โดยสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยร่วมกับวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดลได้จัดโครงการเตรียมความพร้อมให้แก่นักเรียนตาบอดก่อนเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำนวน 3 รุ่น รุ่นละ 40 คน

กลุ่มเป้าหมายโครงการคือนักเรียนพิการทางการเห็นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ 1 และ ชั้นปีที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนพิการทางการเห็นเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นและเพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้แก่นักเรียน/นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น

กิจกรรมใน โครงการ ประกอบไปด้วยการฝึกอบรมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ฝึกอบรมทักษะการใช้อักษรเบรลล์ ทักษะการสร้างความคุ้นเคยและการเคลื่อนไหว และทักษะด้านสังคม

ต่อมามูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาแก่นักเรียนตาบอดที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสังกัดหน่วยงานของตนเองทุกๆ ปี จนมาถึงปัจจุบัน

ผลการดำเนินงานกิจกรรมโครงการพบว่านักเรียนพิการทางการเห็นที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นจำนวนน้อยและมีอัตราการลาออกระหว่างการเรียนในระดับอุดมศึกษาก่อนข้างสูงเนื่องจากการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวนี้เป็นช่วงระยะเวลาสั้นและขาดความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการเห็นทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอย่างเป็นระบบจึงส่งผลให้การศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักเรียน นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นไม่ประสบความสำเร็จ

2.2 ความเป็นมาของการจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการ

2.2.1 การจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการในต่างประเทศ

ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในปี ค.ศ. 1975 ซึ่งมีเพียงเด็กพิการหนึ่งในห้าประมาณ 200,000 คน เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลและเอกชนทั่วประเทศจึงทำให้นักเรียนพิการได้มีโอกาสเข้าเรียนในระบบโรงเรียนมากขึ้น

แซนฟิลด์ (1976) ได้ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการติดตามผลการเรียนของนักเรียนพิการหลังจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่า 40% ของนักเรียนไม่ได้รับบริการทางการฝึกอาชีพหรือการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ 94% ของนักเรียนยังคงอาศัยอยู่กับผู้ปกครอง และผลการวิจัยหลายๆ เรื่องในช่วงทศวรรษ 1980 ก็พบว่าอัตราการว่างงานของคนพิการสูงมากและยังต้องการพึ่งพาผู้ปกครอง พึ่งพาทางเศรษฐกิจอยู่จึงทำให้คนพิการไม่มีงานทำและไม่มีส่วนร่วมทางสังคมซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้นักพิการถูกตัดออกไปจากสังคมอย่างสิ้นเชิง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวทำให้ผู้บริหารประเทศสหรัฐอเมริการู้สึกวิตกกังวลเป็นอย่างมาก

ในปี 1983 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษและการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการกระทรวงศึกษาของสหรัฐอเมริกาได้กำหนดนโยบายว่าทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการจะต้องจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานซึ่งเป็นมาตรการสำคัญในการนำมาใช้ในการจัดการศึกษาพิเศษทั่วประเทศ

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ (The Individuals with Disabilities Education Act) 1997 ได้กล่าวว่า เมื่อเด็กพิการอายุ 14 ปีหน่วยงาน/ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องจัดทำแผนการจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่านเฉพาะบุคคล (The Individualize Transition Plan) รวมอยู่ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ด้วย

ต่อมาเมื่อพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการได้ปรับปรุงใหม่ในปี ค.ศ. 2004 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเป้าหมายหลังจบมัธยมศึกษาของคนพิการและการจัดบริการด้านกระบวนการเปลี่ยนผ่านรวมไปถึงหลักสูตรการเรียนที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนไปสู่มหาวิทยาลัยหรือการทำงานของคนพิการ

ในพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดไว้ว่า ในการจัดทำแผนกระบวนการเปลี่ยนผ่านจะต้องจัดให้คนพิการตั้งแต่อายุ 16 ปีไม่เกิน 21 ปี เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับคนพิการตั้งแต่อายุอยู่ในโรงเรียนให้สามารถใช้ชีวิตอิสระในทุกสถานที่หลังจากจบการศึกษาได้

ต่อจากนั้นทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการก็เริ่มดำเนินการจัดทำแผนกระบวนการเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในประเทศสหรัฐอเมริกาจนถึงปัจจุบัน

2.2.2 การจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการในประเทศไทย

จากการสำรวจข้อมูลคนพิการโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติเมื่อปี พ.ศ. 2550 - 2552 พบว่าคนพิการที่อยู่ในวัยแรงงาน จำนวน 270,000 คน คนพิการมีอัตราการว่างงาน ร้อยละ 64 ของคนพิการทั้งหมดที่อยู่ในวัยแรงงานและบุคคลทั่วไปมีอัตราการว่างงาน ร้อยละ 1.6 ของประชากรทั้งหมดที่อยู่ในวัยแรงงาน คนพิการประมาณ 50% อยู่ในภาคเกษตรกรรมไม่ว่าจะเป็นเรื่องการทำสวน การทำไร่และการประมง ส่วนการจ้างงานนั้นตัวเลขยังไม่ชัดเจน

จากสถิติดังกล่าวทำให้สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีงานทำและการดำเนินชีวิตในวัยผู้ใหญ่สำหรับคนพิการในประเทศไทยจึงได้คิดว่าควรมีกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กพิการเตรียมความพร้อมในโรงเรียนก่อนที่เด็กพิการเหล่านั้นจะออกไปสู่แรงงานหรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ทางสำนักบริหารการศึกษาพิเศษก็ได้ร่วมกับ Perkins International Program จัดโครงการฝึกอบรมเรื่อง การจัดทำแผนกระบวนการเปลี่ยนผ่านจากการศึกษาไปสู่การประกอบอาชีพในโรงเรียนในระหว่างวันที่ 2 - 4 สิงหาคม 2553 โดยได้ฝึกอบรมให้แก่ครูในสถานศึกษาเฉพาะคนพิการ จำนวน 50 โรงเรียนทั่วประเทศเพื่อให้บุคลากรที่

เกี่ยวข้องและครูที่สอนในสถานศึกษาเฉพาะคนพิการมีทักษะ ความรู้ในการจัดทำแผนกระบวนการเปลี่ยนผ่าน และเพื่อให้ครู บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของคนพิการมีส่วนร่วมในการจัดฝึกอบรมมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

กลุ่มเป้าหมายของการฝึกอบรม ครั้งนี้ประกอบไปด้วยผู้ปกครองของคนพิการ ครู บุคลากร/องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสำหรับคนพิการ

สิ่งที่ได้ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำแผนกระบวนการเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการในประเทศไทย หลังจากการฝึกอบรมดังกล่าวแล้วทางโรงเรียนเฉพาะคนพิการ จำนวน 43 โรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการจัดทำแผนกระบวนการเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการเฉพาะบุคคล (Individualize Transition Plan) ซึ่งประกอบไปด้วยโรงเรียนเฉพาะคนพิการทางการได้ยิน จำนวน 20 โรงเรียน โรงเรียนเฉพาะคนพิการทางสติปัญญา จำนวน 19 โรงเรียน โรงเรียนเฉพาะคนพิการทางการมองเห็น จำนวน 2 โรงเรียนและโรงเรียนเฉพาะคนพิการทางร่างกาย จำนวน 2 โรงเรียน ส่วนโรงเรียนเฉพาะคนพิการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ประกอบไปด้วยโรงเรียนเฉพาะคนพิการทางการมองเห็น โรงเรียนเฉพาะคนพิการทางสติปัญญาและโรงเรียนเฉพาะคนพิการทางร่างกายรวมไปถึงศูนย์การศึกษาพิเศษประจำเขตและจังหวัด จำนวน 20 แห่ง ในขณะนี้ทางสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษกำลังศึกษารายกรณีอยู่ 10 โรงเรียนประกอบไปด้วยโรงเรียนเฉพาะคนพิการทางการได้ยิน จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนเฉพาะคนพิการทางสติปัญญา จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนเฉพาะคนพิการทางร่างกาย จำนวน 2 โรงเรียนและโรงเรียนเฉพาะคนพิการทางการมองเห็น จำนวน 2 โรงเรียน โดยได้เข้าไปร่วมวางแผนกับทางโรงเรียนเพื่อศึกษาว่าปัจจัยใดที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการจัดทำแผนกระบวนการเปลี่ยนผ่านบ้างและจะได้เป็นสถานศึกษาตัวอย่างให้กับสถานศึกษาอื่นจัดทำแผนดังกล่าวต่อไป จากนั้นในการจัดทำแผนดังกล่าวจะขยายไปสู่โรงเรียนที่นักเรียนพิการเข้าเรียนร่วมทั่วประเทศในอนาคต

2.3 การศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น

2.3.1 องค์ประกอบในการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น Department of Educational and Social Policy of University of Macedonia (2001) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นดังนี้

2.3.1.1 ผู้ปกครอง

ผู้ปกครองจะต้องมีเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น โดยมีความเชื่อมั่นว่า นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นทุกคนสามารถมีความก้าวหน้าทางการศึกษาพร้อมทั้งให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นอย่างจริงจังและจริงจัง

2.3.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารจะต้องสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นทุกวิถีทางและมีประสิทธิภาพ

2.3.1.3 บุคลากร

บุคลากรจะต้องมีทักษะพื้นฐานและมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น

2.3.1.4 สถานศึกษา

สถานศึกษาประกอบไปด้วยอาคาร สถานที่ ห้องเรียนและบรรยากาศแวดล้อมซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากต่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องจัดให้เพียงพอ เหมาะสม ปลอดภัยต่อนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นและจัดบรรยากาศแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาเหล่านั้น

2.3.1.5 งบประมาณ

งบประมาณหรือเงินทุนสนับสนุนการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดผลตามเป้าหมาย ซึ่งแหล่งที่มาของงบประมาณอาจจะเป็นการจัดสรรโดยรัฐบาลในฐานะผู้รับผิดชอบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตลอดจนผู้ปกครอง ผู้เรียนและชุมชนในรูปของเงินบริจาคหรือวัสดุ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องเนื่องทางการศึกษา

2.3.1.6 นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น

นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะต้องได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาอย่างสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล

2.3.2 ปัจจัยในการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น

Maureen Reed, 2005 ได้กล่าวถึงปัจจัยในการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นดังนี้

2.3.2.1 สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง สิ่งของ อุปกรณ์หรือผลิตภัณฑ์ใดๆที่ไม่ว่าจะพัฒนาขึ้นหรือดัดแปลงจากที่มีอยู่ของคนปกติให้มีขีดความสามารถพอสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่จะนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาไม่ว่าจะเป็นการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การเข้าถึงอาคาร สถานที่ สภาพแวดล้อมต่างๆและการเข้าถึงกิจกรรมทางสังคมได้เช่นเดียวกับนักศึกษาทั่วไปโดยไม่มีอุปสรรคหรือมีอุปสรรคน้อยที่สุด ซึ่งเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกนี้ หมายรวมถึง วิทยาการ องค์กรความรู้ เทคโนโลยีวิธีการ บริการ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่มีบริการในสถาบันอุดมศึกษา

2.3.2.2 สื่อ หมายถึง เครื่องมือทุกชนิดตลอดจนอุปกรณ์ต่างๆ ที่สนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ ให้แก่นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นเพื่อให้เกิดผลการเรียนที่ดี อย่างเช่น การผลิตสื่ออักษรเบรลล์ สื่อเสียง สื่อภาพนูน สื่ออิเล็กทรอนิกส์รวมไปถึงการจัดหาคอมพิวเตอร์ที่มีโปรแกรมเสียงอ่านจอภาพทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ

2.3.2.3 บริการ หมายถึง ทักษะที่นักศึกษาพิการแต่ละบุคคลมีความต้องการจำเป็นพิเศษ (special needs) เช่น การสอนเสริมวิชาการต่างๆ การสอนอักษรเบรลล์ การสอนทักษะการสร้างควมคุ้นเคยต่อสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหวในสถาบันอุดมศึกษา (Orientation and Motilities) การจัดหาหอพักที่เหมาะสมกับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น

2.3.2.4 ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่จัดให้บริการสวัสดิการแก่นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น เช่น อาสาสมัครเพื่อนช่วยเรียน การจ้างงานเพื่อช่วยเหลือค่าครองชีพ และการจัดหาทุนการศึกษาเป็นต้น

2.4 นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้ปฏิรูปการศึกษาสำหรับคนพิการในปี พ.ศ. 2542 คนพิการทางการเห็นได้มีโอกาสเข้าสู่ระดับอุดมศึกษาเป็น จำนวน 500 คน ซึ่งเป็นอัตราที่เพิ่มขึ้นกว่าที่ผ่านมา ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องจึงได้ตรากฎหมายและกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการดังนี้

2.4.1 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

ข้อ 24 (5) ให้รัฐภาคีประกันว่าคนพิการสามารถเข้าถึงการศึกษาทั่วไปในระดับอุดมศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ การศึกษาผู้ใหญ่และการเรียนรู้ตลอดชีวิตปราศจากการเลือกปฏิบัติและบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น เพื่อการนี้ ให้รัฐภาคีประกันว่าจะจัดให้มีการช่วยเหลือที่สมเหตุสมผลแก่คนพิการ

2.4.2 พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มาตรา 8 (4) ให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในทุกสังกัด มีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาในสัดส่วนหรือจำนวนที่เหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

2.4.3 ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2552

ข้อ 4 ให้สถาบันอุดมศึกษาในทุกสังกัดมีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาในสัดส่วนหรือจำนวนที่เหมาะสมโดยให้คำนึงถึงประเภทของความพิการด้วย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนด และแจ้งคณะกรรมการเพื่อทราบไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันก่อนเริ่มปีการศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 เป็นต้นไป

ข้อ 5 ให้สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการ การจัดทำหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล ให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนิสิตนักศึกษาพิการแต่ละบุคคล รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ โดยให้นิสิตนักศึกษาพิการสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้ตามความเหมาะสม

ข้อ 6 เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ให้สถาบันอุดมศึกษาที่รับคนพิการเข้าศึกษา มีสิทธิได้รับค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง ค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายอื่นจากสำนักงานตามจำนวนเงินที่ต้องเรียกเก็บจากนิสิตนักศึกษาพิการ หากสำนักงานไม่สามารถดำเนินการได้ให้ส่งเรื่องขอรับการสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการต่อไป

2.4.4 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการ

2.4.4.1 สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาต่อในสถาบันในสัดส่วนหรือจำนวนที่เหมาะสม โดยให้คำนึงถึงความพร้อมของสถาบันในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

2.4.4.2 สถาบันอุดมศึกษาที่รับคนพิการเข้าศึกษามีสิทธิได้รับค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายอื่นจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาตามจำนวนเงินที่ต้องเรียกเก็บจากนิสิต นักศึกษาพิการ หากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาไม่สามารถดำเนินการได้ ให้ส่งเรื่องขอรับการสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาศึกษาสำหรับคนพิการต่อไป ทั้งนี้ ไม่เกินอัตราและรายการที่คณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการกำหนด

2.4.4.3 สภาสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ออกข้อกำหนดนโยบายของสถาบันเกี่ยวกับการรับคนพิการเข้าศึกษาต่อในสถาบันให้สอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทในการดำเนินการตามระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2552

2.4.4.4 สภาสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรับนิสิตนักศึกษาพิการเข้าเรียนของสถาบันเพื่อประกาศใช้ในแต่ละปีการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย เป้าหมาย จำนวนรับ หลักเกณฑ์

เงื่อนไข และวิธีการรับคนพิการเข้าศึกษาในสถาบัน ประเภทความพิการที่จะรับเข้าศึกษา คณะ/สาขาวิชาที่จะเปิดรับ วิธีการคัดเลือก หลักเกณฑ์เงื่อนไขและรายการค่าใช้จ่ายต่างๆ เป็นต้น และแจ้งประกาศรับคนพิการเข้าศึกษาต่อในแต่ละปีการศึกษาดังกล่าวให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษารวบรวมส่งคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการเพื่อทราบไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันก่อนเริ่มปีการศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 เป็นต้นไป

2.4.4.5 ให้สถาบันอุดมศึกษาจัดทำแผนการรับนิสิตนักศึกษาพิการ พร้อมทั้งแผนงบประมาณเงินอุดหนุนการศึกษาสำหรับนิสิตนักศึกษาพิการในระดับอนุปริญญาและระดับปริญญาตรีของสถาบันส่งไปยังสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาภายในเดือนมกราคมของทุกปี

2.4.4.6 สถาบันอุดมศึกษาที่รับคนพิการเข้าศึกษาจะต้องจัดให้มีเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดสำหรับคนพิการอย่าง

เหมาะสม เพียงพอและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนิสิตนักศึกษาพิการแต่ละประเภทความพิการ โดยสถาบันอุดมศึกษาอาจจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะขึ้นอย่างเป็นทางการเพื่อเป็นศูนย์กลางในการให้บริการทางการศึกษาสำหรับนิสิต นักศึกษาพิการพร้อมทั้งจัดสรรบุคลากรปฏิบัติงานที่มีทักษะพื้นฐานในการให้บริการสนับสนุนคนพิการในสัดส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนนิสิต นักศึกษาพิการของสถาบันให้สถาบันอุดมศึกษาขอรับการสนับสนุนงบประมาณดำเนินการดังกล่าวจากสำนักงบประมาณโดยตรงหรือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.5 ระบบบริการสนับสนุนนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นในสถาบันอุดมศึกษา

การบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการหรือเรียกสั้นๆ ว่า DSS มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Disability Support Services คือ การบริการสนับสนุนทางการศึกษาที่ช่วยให้นักศึกษาที่มีความพิการสามารถเข้าถึงระบบการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาได้อย่างเท่าเทียมกับนักศึกษาทั่วไป โดยลดอุปสรรคซึ่งจำกัดโอกาสของนักศึกษาพิการ และจัดหาบริการสนับสนุนเพื่อช่วยให้นักศึกษาพิการสามารถบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาได้ ซึ่งบริการที่จัดให้นั้นจะพิจารณาจากลักษณะเฉพาะของแต่ละความพิการและความต้องการจำเป็นของนักศึกษาโดยหน้าที่รับผิดชอบของศูนย์บริการนักศึกษาพิการคือ กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการการจัดการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการให้เหมาะสมสอดคล้องกับมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ยังดูแลด้านการปรับสภาพแวดล้อม และบริการเทคโนโลยีอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาพิการ และมีการจัดเก็บฐานข้อมูลนักศึกษาพิการภายในมหาวิทยาลัยเพื่อนำไปจัดทำคำปรึกษารายบุคคล หรือแบบกลุ่ม

2.5.1 ปรัชญาของศูนย์บริการนักศึกษาพิการ

“เสริมสร้าง สนับสนุนนักศึกษาพิการสู่ความเสมอภาคทางการศึกษา”

2.5.2 วิสัยทัศน์

ให้บริการสนับสนุนการศึกษาแก่คนพิการอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม ทั้งด้านการศึกษา และสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยให้เอื้อต่อการดำเนินชีวิตของนักศึกษาพิการ

2.5.3 พันธกิจ

- 2.5.3.1 จัดสรร โอกาสทางการศึกษาให้บัณฑิตพิการที่มีศักยภาพได้เข้าเรียนในมหาวิทยาลัย
- 2.5.3.2 พัฒนาระบบบริการสนับสนุนคนพิการ (DSS) ในมหาวิทยาลัย
- 2.5.3.3 พัฒนابุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และการพัฒนาศักยภาพนิสิตพิการ
- 2.5.3.4 พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่ผู้พิการ
- 2.5.3.5 ผลิตงานวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ในด้านคนพิการ
- 2.5.3.6 ส่งเสริมความร่วมมือสนับสนุน ในการประกอบอาชีพของบัณฑิตพิการ

2.5.4 ยุทธศาสตร์

- 2.5.4.1 สร้างโอกาสทางการศึกษา และการเข้าถึงการได้รับบริการการศึกษาแก่คนพิการ
- 2.5.4.2 การพัฒนาการจัดการการเรียนรู้ของผู้พิการ ปรับปรุงสิ่งแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ทั้งนิสิตพิการ และนิสิตปกติ
- 2.5.4.3 พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับคนพิการ
- 2.5.4.4 ส่งเสริมการมีงานทำของบัณฑิตพิการ โดยจัดหางานแก่นักศึกษาพิการที่สำเร็จการศึกษา

2.5.5 การให้บริการ

ผู้รับบริการเป็นนักศึกษาพิการ โดยอาศัยเกณฑ์ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดลักษณะความพิการแต่ละประเภท ดังนี้

- 2.5.5.1 บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น หมายถึง คนที่สูญเสียการเห็นตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงตาบอดสนิท คือ คนตาบอด และ คนเห็นเลือนราง
- 2.5.5.2 บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินทั้งหมด และได้ยินบ้าง เรียกว่าคนหูหนวกและหูตึง
- 2.5.5.3 บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ หรือเรียกกว้างๆ ว่า พิการทางร่างกาย หมายถึง บุคคลที่มีอวัยวะไม่สมบูรณ์ มีอวัยวะบางส่วนขาดหายไป

2.5.5.4 บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง บุคคลที่มีพัฒนาการช้ากว่าบุคคลทั่วไป

2.5.5.5 บุคคลที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หมายถึง บุคคลที่มีความบกพร่องในการใช้ภาษาและการรับรู้ซึ่งการปฏิบัติงานของสมองสูญเสียไป

2.5.5.6 บุคคลที่มีปัญหาทางอารมณ์หรือมีปัญหาทางพฤติกรรม หมายถึง บุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติเป็นอย่างมากและไม่เป็นที่ยอมรับทางสังคมหรือวัฒนธรรม

2.5.5.7 บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูด และภาษา หมายถึง บุคคลที่มีความบกพร่องในเรื่องของการออกเสียงพูด และมีความบกพร่องหรือความเบี่ยงเบนการใช้ภาษา

2.5.5.8 บุคคลออทิสติก หมายถึง บุคคลที่มีความบกพร่องด้านพัฒนาการทางสังคม ภาษาและการสื่อความหมาย พฤติกรรม อารมณ์และจินตนาการ เนื่องจากสมองทำงานผิดปกติไป

2.5.5.9 บุคคลพิการซ้อน หมายถึง บุคคลที่มีความพิการมากกว่าหนึ่งอย่างขึ้นไป เช่น คนตาบอด และหูหนวก คนปัญญาอ่อนและร่างกายพิการ คนตาบอด หูหนวกและปัญญาอ่อน เป็นต้น

2.5.6 การให้บริการของศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ

ศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการให้บริการนักศึกษาพิการ 3 ประเภท ดังนี้

2.5.6.1 บริการที่จัดให้แก่นักศึกษาพิการทางการมองเห็น ได้แก่

- โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับคนตาบอด หรือสายตาเลือนราง จัดทำเอกสารขยายขนาดตัวอักษร จัดทำเอกสารอักษรเบรลล์ จัดทำสื่อภาพนูน บริการที่นักศึกษาต้องการเพิ่ม ได้แก่อ่านหนังสือลงเทป พิมพ์เอกสารปกติ (สำหรับนำมาแปลงเป็นอักษรเบรลล์) Scan หนังสือและตรวจสอบแก้ไขหนังสือภาษาอังกฤษ

2.5.6.2 บริการที่จัดให้แก่นักศึกษาพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย ได้แก่

- ล่ามภาษามือ ผู้ช่วยจดคำบรรยาย
- ผู้ช่วยสอนเสริม
- สื่อ อุปกรณ์เพื่อช่วยในการเรียนรู้
- บันทึกลงและสำเนาเทปวีดิทัศน์การเรียนการสอน

2.5.6.3 บริการที่จัดให้แก่นักศึกษาพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว

- ปรับสภาพปีตยกรรม และสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัย เช่น ทางลาด ลิฟต์ ราวจับ ห้องเรียน ห้องน้ำ เป็นต้น
- ให้ยืมสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น อุปกรณ์ที่ช่วยในการเขียนและพิมพ์ รถ Wheelchair

2.5.6.4 บริการอื่นๆ สำหรับนักศึกษาพิการทุกประเภทได้แก่จัดทำ

แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Plan : IEP) จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการสอบ เช่น จัดทำข้อสอบให้เหมาะสมกับสภาพความพิการของนักศึกษา เป็นต้น

- ให้คำปรึกษารายบุคคล หรือกลุ่ม จัดหาผู้ช่วยนักศึกษาพิการเพื่อช่วยระหว่างการเรียนในชั้นเรียน จัดหาหอพัก ที่จอดรถสำหรับคนพิการ
- สถานที่สำหรับการทำกิจกรรมนันทนาการ ฯลฯ

2.5.7 ขั้นตอนการให้บริการของศูนย์บริการนักศึกษาพิการ

นักศึกษาพิการที่ต้องการขอรับบริการจากศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการควรดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.5.7.1 ก่อนเปิดภาคการศึกษาใหม่ทุกครั้ง นักศึกษาพิการที่ต้องการขอรับบริการสิ่งอำนวยความสะดวกจะต้องลงทะเบียนแรกรับที่ผู้ประสานงาน DSS ของสถาบันอุดมศึกษา

2.5.7.2 ผู้ประสานงาน DSS จะเป็นผู้ทำกรนัดเวลาและสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพความพิการ ในปัจจุบัน บริการที่ร้องขอ และรายละเอียดของเอกสารความพิการที่นักศึกษาจะต้องจัดส่ง

2.5.7.3 นักศึกษาพิการยื่นเอกสารภายในระยะเวลาที่กำหนด

2.5.7.4 ผู้ประสานงาน DSS ทำการประสานงานในการจัดประชุมทีมจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Plan: IEP) เพื่อพิจารณาการบริการตามความต้องการจำเป็นและตามความเหมาะสมเป็นรายกรณี

2.5.7.5 ผู้ประสานงาน DSS แจ้งผลการพิจารณาของทีมให้นักศึกษาพิการทราบ

2.5.7.6 เมื่อนักศึกษาพิการต้องการใช้บริการให้มากรอกแบบขอรับบริการสิ่งอำนวยความสะดวกและยื่นต่องานบริการต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาโดยยื่นล่วงหน้าอย่างน้อย 3 วัน

2.5.7.7 เจ้าหน้าที่งานบริการต่างๆ ดำเนินการตามคำร้องขอในแบบขอรับบริการ

2.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยต่างประเทศ

2.6.1.1 MC Broom World, (1997) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง making the grade: college students with visual impairments มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามประเมินผลความสำเร็จในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น โดยผ่านกระบวนการเปลี่ยนผ่านและการจัดบริการสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นของวิทยาลัย โดยสัมภาษณ์นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น จำนวน 102 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัย 66 แห่งเกี่ยวกับประสบการณ์กระบวนการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่มหาวิทยาลัย การให้บริการด้านการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นในวิทยาลัย

ผลการศึกษาพบว่าวิทยาลัยส่วนใหญ่ได้จัดบริการเกี่ยวกับการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นและนักศึกษาเหล่านั้นยังได้กล่าวว่าในโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายควรเตรียมความพร้อมด้านทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนระดับอุดมศึกษาก่อนเข้าศึกษาในวิทยาลัย

2.6.1.2 Department of Educational and Social Policy of University of Macedonia (2001) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง Students with Visual Impairments in Higher Education Institutes มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาระหว่างการศึกษาระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น โดยการสัมภาษณ์นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น จำนวน 17 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาประเทศกรีซ เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคระหว่างการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นส่วนใหญ่เผชิญกับปัญหาระหว่างการศึกษาระดับอุดมศึกษาคือการเข้าถึงอาคาร สถานที่ในสถาบันอุดมศึกษา การเข้าถึงการเรียน การสอนการเข้าถึงเอกสาร ตำราเรียน

การเข้าถึงระบบการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา และการเข้าถึงกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกสถาบันอุดมศึกษา

2.6.1.3 Royal National Institute of the Blind (2002) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง moving on: how the process of transition to school sixth forms and colleges of further education โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามกระบวนการเปลี่ยนผ่านสำหรับเยาวชนพิการทางการเห็นภายหลังจบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยสัมภาษณ์เยาวชนพิการทางการเห็น จำนวน 5 คน เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่านภายหลังจบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา

ผลการศึกษาพบว่าเยาวชนพิการทางการเห็นทั้ง 5 คนนั้น ได้รับการจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่านที่ดีและมีคุณภาพทำให้เยาวชนพิการทางการเห็นปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมกับเพื่อนทั่วไปและปรับตัวต่อการเรียนในสถานศึกษาจึงส่งผลให้เยาวชนเหล่านั้นประสบความสำเร็จในการเรียนระดับอุดมศึกษาและการเรียนในสายอาชีพ

2.6.1.4 Ear man (2004) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง Transition Services Model: Partnership for Student Success โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบกระบวนการเปลี่ยนผ่านกับผลสำเร็จในการศึกษาระดับอุดมศึกษาของนักเรียนพิการ โดยการสัมภาษณ์นักเรียนพิการ จำนวน 60 คน ประกอบไปด้วย นักเรียนพิการทางการเห็น จำนวน 20 คน นักเรียนพิการทางการได้ยิน จำนวน 20 คน และนักเรียนพิการทางร่างกาย จำนวน 20 คน ที่เข้าร่วมโปรแกรมกระบวนการเปลี่ยนผ่านจากการศึกษาโรงเรียนท้องถิ่นไปสู่การศึกษาในวิทยาลัยชุมชน

ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาพิการสามารถเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้อย่างประสบความสำเร็จ โดยวัดจากในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านวิชาการ

นักศึกษาพิการสามารถเรียนได้หลากหลายสาขาวิชาในวิทยาลัยไม่ว่าจะเป็นสาขาวิชาภาษาอังกฤษ (English) วิชาคณิตศาสตร์ (Math) วิทยาศาสตร์ (Science) การพัฒนาด้านการศึกษา (Educational Development) ภาพยนตร์ (Theater) ศิลปะ (Art) ดนตรี (music) และวิชาพลศึกษา (Physical Education) โดยเฉพาะนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น จำนวน 5 คน

เรียนสาขาวิชาดนตรี 1 คน เรียนสาขาวิชาคณิตศาสตร์ 2 คน เรียนสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ส่วนที่เหลือ
เรียนสาขาวิชาภาษาอังกฤษ

2. ด้านสังคม

นักศึกษาพิการได้พัฒนาความสัมพันธ์กับนักศึกษาทั่วไปในวิทยาลัย โดยได้เข้าร่วมทำกิจกรรมในชมรมต่างๆ ในวิทยาลัย อย่างเช่น นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น จำนวน 5 คน ได้เป็นสมาชิกชมรมกีฬา นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น จำนวน 3 คน เป็นสมาชิกชมรมวัฒนธรรม ส่วนที่เหลือนั้นเข้าร่วมกิจกรรมตามอัธยาศัย

3. ด้านการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษา

นักศึกษาพิการสามารถปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา อย่างเช่น นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นประมาณ 80% สามารถเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาและสามารถเข้าถึงเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สถานที่ที่ได้ไม่
ว่าจะเป็นการใช้ลิฟต์ เป็นต้น

2.6.1.5 Maureen Reed (2005) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง Access to and Success in Post-secondary Education for Students with Visual Impairment and Blindness โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสำเร็จในการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา ของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น โดยการสัมภาษณ์นักศึกษามีความบกพร่องทางการเห็น จำนวน 70 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยประเทศแคนาดาเกี่ยวกับการเข้าถึงและประสบความสำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะประสบความสำเร็จในการเข้าถึงระดับอุดมศึกษาได้นั้นทางสถาบันอุดมศึกษาจะต้องจัดบริการสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกตามความต้องการของนักศึกษาแต่ละบุคคล สนับสนุนให้นักศึกษาเหล่านั้นสามารถเข้าถึงสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษาได้อย่างทั่วถึงแบบบูรณาการและสร้างความเข้าใจกับทุกภาคส่วนในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับสภาพของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นเพื่อจะได้จัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการของนักศึกษาเหล่านั้น

2.6.1.6 The center of disability services of Seneca College (2008) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง Transition from High school to College โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความพึงพอใจในการเข้าร่วมรูปแบบกระบวนการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่วิทยาลัยของนักเรียนพิการทางการเรียนรู้ โดยสัมภาษณ์นักเรียนพิการทางการเรียนรู้ จำนวน 10 คน เกี่ยวกับการเข้าร่วมรูปแบบดังกล่าว

ผลการศึกษาพบว่านักเรียนพิการทางการเรียนรู้ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการเข้าร่วมรูปแบบนี้เนื่องจากทำให้นักเรียนเหล่านั้นสามารถเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้เป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นการใช้ชีวิตในวิทยาลัย การเรียนในวิทยาลัยและการเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนทั่วไป

2.6.2 งานวิจัยในประเทศ

2.6.2.1 แสงโสม อมรรัตนพงศ์ (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาในการดำเนินการจัดการเรียน การสอนสำหรับคนพิการทางการมองเห็นของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการดำเนินการเรียน การสอนของสถาบันอุดมศึกษาสำหรับคนพิการทางการเห็นโดยสัมภาษณ์คนพิการทางการมองเห็น จำนวน 23 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดการเรียน การสอนสำหรับคนพิการทางการมองเห็นในระดับอุดมศึกษา

ผลการศึกษาพบว่าด้านอาคาร สถานที่ สภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คนพิการทางการมองเห็นส่วนมากกล่าวว่าอาคาร สถานที่ และสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่ไม่เอื้ออำนวยแก่คนพิการทางการมองเห็นได้ประสบปัญหาการสัญจรภายในสถานศึกษาเป็นอย่างมากทั้งนี้คนพิการทางการมองเห็นส่วนมากต้องการให้สถานศึกษาจัดสิ่งอำนวยความสะดวก อย่างเช่นมีตัวอักษรเบรลล์ที่กดปุ่มของลิฟต์ มีห้องน้ำสำหรับคนพิการ มีทางเดินเฉพาะของคนพิการเพื่อความสะดวกและความปลอดภัย

ส่วนด้านบุคลากรพบว่าคนพิการทางการมองเห็นไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ จากหน่วยงานต่างๆ ในสถานศึกษาเนื่องจากบุคลากรยังไม่ตระหนักในการให้บริการที่เหมาะสมกับคนพิการเท่าที่ควรและยังประสบปัญหากับรูปแบบการสอนของอาจารย์อีกประการหนึ่ง

ด้านเทคโนโลยีการศึกษาพบว่าสถานศึกษาส่วนมากไม่ได้จัดซื้อ อุปกรณ์ทางการศึกษา ที่จำเป็นสำหรับคนพิการทางการมองเห็นตามความต้องการ คนพิการทางการมองเห็นจึงต้องพึ่งพาเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ การประเมินผล การวัดผลพบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ค่อยเอื้ออำนวยความสะดวกในการสอบวัดผล ประเมินผลนอกจากนี้คนพิการทางการมองเห็นส่วนมากประสบปัญหาเกี่ยวกับการหาคนอ่านแบบทดสอบและเขียนคำตอบเอง

2.6.2.2 วิไลวรรณ ซึ่งปริดา (2548) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบของศูนย์บริการนักศึกษาพิการในประเทศสหรัฐอเมริกาเปรียบเทียบกับศูนย์บริการนักศึกษาพิการในประเทศไทย กรณีศึกษา: ศูนย์บริการนักศึกษาพิการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเสนอรูปแบบจำลอง (Model) ของศูนย์บริการนักศึกษาพิการ เพื่อจะได้นำความรู้ที่ได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงศูนย์

ผลการศึกษาพบว่า หลักการ หน้าที่ความรับผิดชอบและการให้บริการ ไม่มีความแตกต่างกัน โดยที่ศูนย์บริการนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการรับนักศึกษาเท่านั้น แต่ศูนย์บริการนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จะดำเนินการขั้นตอนในการรับเข้าทั้งหมด โดยศูนย์บริการนักศึกษาพิการจะดำเนินการจัดสรรหาโควตาให้แก่ผู้พิการ แต่มหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาคนพิการจะได้สิทธิในการรับเข้าไม่แตกต่างกับผู้สมัครเข้าศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา จะรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องประเภทต่างๆ มากกว่ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์บริการศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดทำงานวิจัยแต่มหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาไม่ได้มีการระบุไว้

2.6.2.3 ศรีสุข สุจิระกุล (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ระดับความต้องการพื้นฐานที่เอื้อต่อการศึกษานักศึกษาพิการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานที่เอื้อต่อการศึกษานักศึกษาพิการตามประเภทของความพิการและศึกษาระดับความต้องการปัจจัยพื้นฐานที่เอื้อต่อการศึกษานักศึกษาพิการตามประเภทของความพิการ โดยสัมภาษณ์นักศึกษาพิการ จำนวน 106 คน ประกอบไปด้วยนักศึกษาพิการทางการมองเห็น จำนวน 48 คน นักศึกษาพิการทางกายหรือทางการเคลื่อนไหว จำนวน 55 คน และนักศึกษาพิการทางการได้ยิน จำนวน 3 คน

ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยพื้นฐานที่เอื้อต่อการศึกษานักศึกษาพิการตามประเภทของความพิการแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสื่อ ด้านบริการ และด้านความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

2. ระดับความต้องการปัจจัยพื้นฐานที่เอื้อต่อการศึกษานักศึกษาพิการทางการมองเห็น และพิการทางการได้ยิน ทุกด้าน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเหมือนกัน โดยเรียงลำดับ ความต้องการจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสื่อ ด้านบริการ และด้านความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา นักศึกษาพิการทางกาย หรือทางการเคลื่อนไหวมีความ

ต้องการทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และเรียงลำดับความต้องการดังนี้ ด้านสื่อ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาและด้านบริการ

3. ระดับความต้องการปัจจัยพื้นฐานที่เอื้อต่อการศึกษานักศึกษาพิการ จำแนกเป็นรายด้าน นักศึกษาพิการทั้ง 3 ประเภท มีความต้องการในระดับมาก เป็นอันดับหนึ่งเหมือนกัน มี 3 ด้าน คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ คอมพิวเตอร์ ด้านบริการ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิประโยชน์ของคนพิการ และด้านความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ได้แก่ ศูนย์บริการนักศึกษาพิการ ส่วนด้านสื่อ นักศึกษามีความต้องการแตกต่างกัน คือ นักศึกษาพิการทางการมองเห็น ต้องการสื่อการเรียนการสอนจัดทำในรูปแบบ VCD/MP3 นักศึกษาพิการทางกาย หรือการเคลื่อนไหว ต้องการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต และนักศึกษาพิการทางการได้ยินต้องการสื่อวีดิทัศน์ ที่มีข้อความอธิบาย/สรุปเนื้อหาสลับกับการบรรยายภาษามือ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนผ่านจากการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษา การบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษาและสภาพปัญหาในการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นซึ่งประกอบด้วยนักศึกษาสายตาเลือนรางและนักศึกษา ตาบอด จำนวนทั้งหมด 80 คน จากสถาบันอุดมศึกษาที่มีศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการทั้งหมด 30 แห่ง

ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มนักศึกษาคือนักศึกษาตาบอด จำนวน 22 คน จาก 80 คน ซึ่งศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2555 ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการขนาดใหญ่ จำนวน 11 แห่ง ประกอบไปด้วย

1. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	จำนวน 3 คน
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต	จำนวน 1 คน
3. มหาวิทยาลัยรามคำแหง	จำนวน 1 คน
4. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	จำนวน 2 คน
5. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	จำนวน 3 คน
6. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	จำนวน 1 คน
7. มหาวิทยาลัยนเรศวร	จำนวน 3 คน
8. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	จำนวน 2 คน
9. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	จำนวน 2 คน
10. มหาวิทยาลัยบูรพา	จำนวน 2 คน
11. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 2 บุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษามีจำนวนประชากรทั้งหมด 50 คน

ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้คือบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาที่มีศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการขนาดใหญ่มีจำนวน 11 คน จาก 50 คน ที่มีประสบการณ์ในด้านการบริการนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษาที่มีศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการขนาดใหญ่ตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป

กลุ่มที่ 3 ผู้อำนวยการศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษามีจำนวนประชากรทั้งหมด 30 คน ซึ่งปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาที่มีศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ 30 แห่ง

ผู้วิจัยได้เลือกผู้อำนวยการศูนย์มาเป็นจำนวน 11 คน จาก 30 คน ที่ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาที่มีศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการขนาดใหญ่ 11 แห่ง ที่มีประสบการณ์ในด้านการบริหารงานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป

ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Samples) เนื่องด้วยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นประเภทมองไม่เห็นเลยแม้แต่วัตถุ สิ่งของ หรือแสง จำนวน 22 คน บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาที่มีศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการขนาดใหญ่ จำนวน 11 คน และผู้อำนวยการศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการขนาดใหญ่ จำนวน 11 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้มีจำนวนน้อยดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในการเก็บข้อมูลโดยไม่มีวิธีการคำนวณขนาดตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือในเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามแบบตรวจรายการ (check list) เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น โดยแบ่งเป็น 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การเปลี่ยนผ่านจากการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไปสู่ระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 3 ปัญหาในการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 4 การขอรับบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา

ในเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการ บุคลากรศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการเกี่ยวกับการดำเนินการบริการแก่นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการบริการให้แก่นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะการให้บริการแก่นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษา ค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดขอบเขตของหัวข้อคำถามตามการศึกษา ค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. ร่างแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำมาปรับปรุง
5. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วปรึกษาผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาทดลองกับกลุ่มที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ภายหลังจากได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในคนจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนมหาวิทยาลัยมหิดลแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามรายละเอียดดังนี้

1. ค้นคว้าศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านจากการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไปสู่ระดับอุดมศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นและนักศึกษาพิการประเภทอื่นๆ และการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น
2. ประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อขอข้อมูลของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2555 และข้อมูลของผู้อำนวยการ บุคลากรศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ

3. ประสานงานไปยังศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งเพื่อขออนุญาตเข้าไปสัมภาษณ์นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น ผู้อำนวยการและบุคลากรศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ

4. นำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามจากนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น และแบบสัมภาษณ์จากผู้อำนวยการ บุคลากรศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการมาวิเคราะห์ข้อมูล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามแล้วนำข้อมูลมาประมวลผลเชิงสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) เพื่อหาค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตาราง

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ บุคลากรศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการมาจัดแบ่งประเภทข้อมูล ทำรหัสข้อมูลและเขียนอธิบายความ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในเชิงปริมาณใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistic) เพื่อคำนวณค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ไม่สามารถนำไปประมวลในเชิงปริมาณได้ก็จะนำมาจัดกลุ่มเพื่อนำมาสังเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณลักษณะหรือเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายและการแปรผลจากการศึกษาร่วมกับข้อมูลเชิงปริมาณ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนผ่านจากระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษา ศึกษาการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา และศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรในการวิจัย จำนวน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นประเภทมองไม่เห็นเลย จำนวน 22 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 จากสถาบันอุดมศึกษาที่มีศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการขนาดใหญ่ จำนวน 11 แห่ง กลุ่มบุคลากรศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ จำนวน 11 คน และกลุ่มผู้อำนวยการศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ จำนวน 11 คน โดยสรุปผลการวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

4.1 นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามแบบตรวจรายการ (Check list) สอบถามข้อมูลจากนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น จำนวน 22 คน จากสถาบันอุดมศึกษาที่มีศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการขนาดใหญ่ จำนวน 11 แห่ง ประกอบไปด้วย

1. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	จำนวน 3 คน
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต	จำนวน 1 คน
3. มหาวิทยาลัยรามคำแหง	จำนวน 1 คน
4. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	จำนวน 2 คน
5. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	จำนวน 3 คน
6. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	จำนวน 1 คน
7. มหาวิทยาลัยนเรศวร	จำนวน 3 คน
8. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	จำนวน 2 คน

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

คำถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา		
โรงเรียนสอนคนตาบอด	7	31.8
โรงเรียนทั่วไป	15	68.2
โรงเรียนเรียนร่วมที่อยู่ในสังกัดองค์กรเพื่อคนตาบอด	0	0
สถานศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น		
โรงเรียนสอนคนตาบอด	4	18.2
โรงเรียนทั่วไป	18	81.8
โรงเรียนเรียนร่วมที่อยู่ในสังกัดองค์กรเพื่อคนตาบอด	0	0
สถานศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย		
โรงเรียนสอนคนตาบอด	0	0
โรงเรียนทั่วไป	22	100
โรงเรียนเรียนร่วมที่อยู่ในสังกัดองค์กรเพื่อคนตาบอด	0	0

จากตารางที่ 4.1 พบว่านักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นเป็นเพศชาย ร้อยละ 45.5 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.5

มีอายุตั้งแต่ 15-20 ปี ร้อยละ 54.5 อายุตั้งแต่ 20-25 ปี ร้อยละ 36.4 อายุ 25 ปีขึ้นไป ร้อยละ 9.1

สาเหตุของความพิการ พิการมาแต่กำเนิด ร้อยละ 81.8 พิการด้วยโรคภัยไข้เจ็บ ร้อยละ 9.1 พิการจากอุบัติเหตุ ร้อยละ 9.1

ระยะของความพิการ พิการแต่กำเนิด ร้อยละ 81.8 พิการภายหลัง ร้อยละ 18.2

ได้เรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนสอนคนตาบอด ร้อยละ 31.8 โรงเรียนทั่วไป ร้อยละ 68.2 โรงเรียนเรียนร่วมที่อยู่ในสังกัดองค์กรเพื่อคนตาบอด ร้อยละ 0

ได้เรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่โรงเรียนสอนคนตาบอด ร้อยละ 18.2 โรงเรียนทั่วไป ร้อยละ 81.8 โรงเรียนเรียนร่วมที่อยู่ในสังกัดองค์กรเพื่อคนตาบอด ร้อยละ 0

ได้เรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนสอนคนตาบอด ร้อยละ 0 โรงเรียนทั่วไป ร้อยละ 100 โรงเรียนเรียนร่วมที่อยู่ในสังกัดองค์กรเพื่อคนตาบอด ร้อยละ 0

4.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา

ตารางที่ 4.2 ด้านการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา

คำถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การประเมินความสนใจเกี่ยวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษา		
เคยได้รับ	18	81.8
ไม่เคยได้รับ	4	18.2
คำแนะนำเกี่ยวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษา		
เคยได้รับ	18	81.8
ไม่เคยได้รับ	4	18.2
คำแนะนำเกี่ยวกับการเลือกมหาวิทยาลัย คณะ สาขาวิชา		
เคยได้รับ	15	68.2
ไม่เคยได้รับ	7	31.8
คำแนะนำเกี่ยวกับการสมัคร การสอบเพื่อเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา		
เคยได้รับ	18	81.8
ไม่เคยได้รับ	4	18.2
ช่องทางในการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ครูแนะแนว	12	54.5
ครูสอนเสริมวิชาการ	4	18.2
ผู้ปกครอง	0	0
ทางอินเทอร์เน็ต	18	81.8
นักศึกษารุ่นพี่	20	90.9
ช่องทางในการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการสมัคร การสอบเพื่อเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ครูแนะแนว	15	68.2
ครูสอนเสริมวิชาการ	4	18.2
ผู้ปกครอง	2	9.1

ตารางที่ 4.2 ด้านการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา (ต่อ)

คำถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทางอินเทอร์เน็ต	19	86.4
นักศึกษารุ่นพี่	20	90.9
วิธีการสมัครเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา		
สมัครด้วยตนเอง	18	81.8
สมัครผ่านทางโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	2	9.1
สมัครผ่านทางโรงเรียนสอนคนตาบอด	2	9.1
การเข้าถึงแบบฟอร์มการสมัคร		
เข้าถึงได้	2	9.1
ไม่สามารถเข้าถึงได้	20	90.9
ลักษณะของแบบฟอร์มการสมัคร		
กระดาษ	18	81.8
อิเล็กทรอนิกส์ไฟล์	2	9.1
ผ่านทางเว็บไซต์	2	9.1
ความเหมาะสมในการจัดรูปแบบการสอบเพื่อเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา		
เหมาะสม	10	45.5
เหมาะสม	12	54.5
ไม่เหมาะสม	0	0
ลักษณะการจัดรูปแบบการสอบเพื่อเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา		
ได้รับข้อสอบอักษรเบรลล์	5	22.7
มีคนอ่านให้ฟังและเขียนคำตอบ	10	45.5
ใช้คอมพิวเตอร์ในการสอบ	7	31.8
การจัดสภาพแวดล้อมในการสอบเพื่อเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา		
แยกห้องสอบ	15	68.2
สอบรวมกับนักเรียนทั่วไปในห้องเดียวกัน	5	22.7
สอบภายหลังกับทางคณะโดยตรง	2	9.1

จากตารางที่ 4.2 พบว่านักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาดังนี้

ด้านการประเมินความสนใจเกี่ยวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษา: เคยได้รับ ร้อยละ 81.8 ไม่เคยได้รับ ร้อยละ 18.2

ด้านคำแนะนำเกี่ยวกับการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา: เคยได้รับ ร้อยละ 81.8 ไม่เคยได้รับ ร้อยละ 18.2

ด้านคำแนะนำเกี่ยวกับการเลือกมหาวิทยาลัย คณะ สาขาวิชา: เคยได้รับ ร้อยละ 68.2 ไม่เคยได้รับ ร้อยละ 31.8

ด้านคำแนะนำเกี่ยวกับการสมัคร การสอบเพื่อเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา: เคยได้รับ ร้อยละ 81.8 ไม่เคยได้รับ ร้อยละ 18.2

ช่องทางที่ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาผ่านครูแนะแนว ร้อยละ 54.5 ครูสอนเสริมวิชาการ ร้อยละ 18.2 ทางผู้ปกครอง ร้อยละ 0

ทางอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 81.8 และนักศึกษารุ่นพี่ ร้อยละ 90.9

ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการสมัครสอบเพื่อเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาผ่านช่องทางครูแนะแนว ร้อยละ 68.2 ครูสอนเสริมวิชาการ ร้อยละ 18.2 ผู้ปกครอง ร้อยละ 9.1

ทางอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 86.4 และนักศึกษารุ่นพี่ ร้อยละ 90.9

วิธีการสมัครเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาด้วยตนเอง ร้อยละ 81.8 สมัครผ่านทางโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 9.1 สมัครผ่านทางโรงเรียนสอนคนตาบอด ร้อยละ 9.1

การเข้าถึงแบบฟอร์มการสมัครด้วยตนเอง ร้อยละ 9.1 ไม่สามารถเข้าถึงได้ ร้อยละ 90.9

ลักษณะรูปแบบฟอร์มการสมัครเป็นกระดาษ ร้อยละ 81.8 อิเล็กทรอนิกส์ไฟล์ ร้อยละ 9.1 ผ่านทางเว็บไซต์ ร้อยละ 9.1

ได้รับความเหมาะสมในการจัดรูปแบบการสอบเพื่อเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 45.5 ไม่เหมาะสม ร้อยละ 54.5

ลักษณะการจัดรูปแบบการสอบเพื่อเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาได้รับข้อสอบอักษรเบรลล์ ร้อยละ 22.7 มีคนอ่านให้ฟังและเขียนคำตอบ ร้อยละ 45.5 ใช้คอมพิวเตอร์ในการสอบ ร้อยละ 31.8

ได้รับการจัดสภาพแวดล้อมในการสอบเพื่อเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาโดยการแยกห้องสอบ ร้อยละ 68.2 สอบรวมกับนักเรียนทั่วไปในห้องเดียวกัน ร้อยละ 22.7 สอบภายหลังกับทางคณะโดยตรง ร้อยละ 9.1

ตารางที่ 4.3 ทักษะที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษา

คำถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วิธีการฝึกทักษะการใช้อักษรเบรลล์		
ด้วยตนเอง	2	10
ด้วยผู้ปกครอง	2	10
การเรียนในระบบโรงเรียนสอนคนตาบอด/ศูนย์การศึกษาพิเศษ	15	68
การจัดฝึกอบรมตามโครงการ	3	12
ระยะเวลาการฝึกทักษะการใช้อักษรเบรลล์		
0 - 3 ปี	2	10
3 - 6 ปี	19	86
6 ปีขึ้นไป	1	4
ระดับการใช้อักษรเบรลล์ภาษาไทยระดับ 1		
ดีมาก	17	78
ปานกลาง	5	22
พอใช้	0	0
ระดับการใช้อักษรเบรลล์ภาษาไทยระดับ 2		
ดีมาก	0	0
ปานกลาง	0	0
พอใช้	0	0
ระดับการใช้อักษรเบรลล์ภาษาอังกฤษระดับ 1		
ดีมาก	18	80
ปานกลาง	2	10
พอใช้	2	10
ระดับการใช้อักษรเบรลล์ภาษาอังกฤษระดับ 2		
ดีมาก	3	13
ปานกลาง	17	77
พอใช้	2	10

ตารางที่ 4.3 ทักษะที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษา (ต่อ)

คำถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการใช้อักษรเบรลล์รหัสคณิตศาสตร์		
ดีมาก	2	10
ปานกลาง	4	18
พอใช้	16	72
วิธีการฝึกทักษะการสร้างความรู้ความคุ้นเคยต่อสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว		
ด้วยตนเอง	2	10
ด้วยผู้ปกครอง	0	0
การเรียนในระบบโรงเรียนสอนคนตาบอด/ศูนย์การศึกษาพิเศษ	18	80
การจัดฝึกอบรมตามโครงการ	2	10
ระยะเวลาในการฝึกทักษะการสร้างความรู้ความคุ้นเคยต่อสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว		
0 - 3 ปี	3	13
3 - 6 ปี	17	77
6 ปีขึ้นไป	2	10
ระดับการใช้ทักษะการสร้างความรู้ความคุ้นเคยต่อสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว		
ดีมาก	19	86
ปานกลาง	3	14
พอใช้	0	0
วิธีการฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์		
ด้วยตนเอง	2	10
ด้วยผู้ปกครอง	1	5
การเรียนในระบบโรงเรียนสอนคนตาบอด/ศูนย์การศึกษาพิเศษ	10	45
การฝึกอบรมตามโครงการ	9	40

ตารางที่ 4.3 ทักษะที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษา (ต่อ)

คำถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระยะเวลาในการฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์		
0 - 3 ปี	5	23
3 - 6 ปี	10	45
6 ปีขึ้นไป	7	32
ระดับการใช้คอมพิวเตอร์		
ดีมาก	19	86
ปานกลาง	2	9
พอใช้	1	5
วิธีการฝึกทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน		
ด้วยตนเอง	2	10
ด้วยผู้ปกครอง	2	10
การเรียนในระบบโรงเรียนสอนคนตาบอด/ศูนย์การศึกษาพิเศษ	15	68
การฝึกอบรมตามโครงการ	3	12
ระยะเวลาในการฝึกทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน		
0 - 3 ปี	3	13
3 - 6 ปี	17	77
6 ปีขึ้นไป	2	10
ระดับการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน		
ดีมาก	18	80
ปานกลาง	2	10
พอใช้	2	10

จากตารางที่ 4.3 พบว่านักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นได้ฝึกทักษะที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษาดังนี้

ทักษะการใช้อักษรเบรลล์

ฝึกด้วยตนเอง ร้อยละ 9.1 ด้วยผู้ปกครอง ร้อยละ 9.1 ด้วยการเรียนในระบบโรงเรียนสอนคนตาบอด/ศูนย์การศึกษาพิเศษ ร้อยละ 68.2 และด้วยการฝึกอบรมตามโครงการ ร้อยละ 13.6

ใช้ระยะเวลาในการฝึกทักษะการใช้อักษรเบรลล์ 0 - 3 ปี ร้อยละ 9.1 ระยะเวลา 3-6 ปี ร้อยละ 86.4 ระยะเวลา 6 ปีขึ้นไป ร้อยละ 4.5

มีทักษะการใช้อักษรเบรลล์ระดับ 1 ระดับดีมาก ร้อยละ 77.3 ระดับปานกลาง ร้อยละ 22.7 ระดับพอใช้ ร้อยละ 0

มีทักษะการใช้อักษรเบรลล์ภาษาไทยระดับ 2 ระดับดีมาก ร้อยละ 0 ระดับปานกลาง ร้อยละ 0 ระดับพอใช้ ร้อยละ 0

มีทักษะการใช้อักษรเบรลล์ภาษาอังกฤษระดับ 1 ระดับดีมาก ร้อยละ 81.8 ระดับปานกลาง ร้อยละ 9.1 ระดับพอใช้ ร้อยละ 9.1

มีทักษะการใช้อักษรเบรลล์ภาษาอังกฤษระดับ 2 ระดับดีมาก ร้อยละ 13.6 ระดับปานกลาง ร้อยละ 77.3 ระดับพอใช้ ร้อยละ 9.1

มีทักษะการใช้อักษรเบรลล์รหัสคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 9.1 ระดับปานกลาง ร้อยละ 18.2 ระดับพอใช้ ร้อยละ 72.7

ทักษะการสร้างความรู้คุ้นเคยต่อสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว

ฝึกด้วยตนเอง ร้อยละ 9.1 ด้วยผู้ปกครอง ร้อยละ 0 ด้วยการเรียนในระบบโรงเรียน สอนคนตาบอด/ศูนย์การศึกษาพิเศษ ร้อยละ 81.8 และด้วยการฝึกอบรมตามโครงการ ร้อยละ 9.1

ใช้ระยะเวลาในการฝึกทักษะการสร้างความรู้คุ้นเคยต่อสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว 0-3 ปี ร้อยละ 13.6 ระยะเวลา 3-6 ปี ร้อยละ 77.3 ระยะเวลา 6 ปีขึ้นไป ร้อยละ 9.1

มีทักษะการสร้างความรู้คุ้นเคยต่อสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหวอยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 86.4 ระดับปานกลาง ร้อยละ 13.6 ระดับพอใช้ ร้อยละ 0

ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์

ฝึกด้วยตนเอง ร้อยละ 9.1 ด้วยผู้ปกครอง ร้อยละ 4.5 ด้วยการเรียนในระบบโรงเรียน สอนคนตาบอด/ศูนย์การศึกษาพิเศษ ร้อยละ 45.5 ด้วยการฝึกอบรมตามโครงการ ร้อยละ 40.9

ระยะเวลาในการฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ 0-3 ปี ร้อยละ 22.7 ระยะเวลา 3-6 ปี ร้อยละ 45.5 ระยะเวลา 6 ปีขึ้นไป ร้อยละ 31.8

มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์อยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 86.4 ระดับปานกลาง ร้อยละ 9.1 ระดับพอใช้ ร้อยละ 4.5

ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

ฝึกด้วยตนเอง ร้อยละ 9.1 ด้วยผู้ปกครอง ร้อยละ 9.1 ด้วยการเรียนในระบบโรงเรียน สอนคนตาบอด/ศูนย์การศึกษาพิเศษ ร้อยละ 68.2 ด้วยการฝึกอบรมตามโครงการ ร้อยละ 13.6

ใช้ระยะเวลาในการฝึกทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน 0 - 3 ปี ร้อยละ 13.6
ระยะเวลา 3 - 6 ปี ร้อยละ 77.3 ระยะเวลา 6 ปีขึ้นไป ร้อยละ 9.1

มีทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 81.8 ระดับ
ปานกลาง ร้อยละ 9.1 พอใช้ ร้อยละ 9.1

ตารางที่ 4.4 ด้านวิชาการ

คำถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การเรียนเสริมพิเศษระหว่างการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย		
เคย	9	40.9
ไม่เคย	13	59.1
สถานศึกษาที่เรียนเสริมพิเศษ		
โรงเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	13	59.1
โรงเรียนสอนคนตาบอด	5	22.7
สถาบันกวดวิชาทั่วไป	4	18.2
วิชาที่เรียนเสริมพิเศษ		
ภาษาต่างประเทศ	15	68.2
ภาษาไทย/สังคม	5	22.7
คณิตศาสตร์/วิทยาศาสตร์	2	9.1

จากตารางที่ 4.4 พบว่านักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น ได้ฝึกทักษะด้านวิชาการ
ดังนี้

การเรียนเสริมพิเศษระหว่างการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเคยได้รับ ร้อยละ
40.9 ไม่เคยได้รับ ร้อยละ 50

สถานศึกษาที่เรียนเสริมพิเศษ

โรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่กำลังศึกษาอยู่ ร้อยละ 59.1 โรงเรียนสอนคน
ตาบอด ร้อยละ 22.7 สถาบันกวดวิชาทั่วไป ร้อยละ 18.2

รายวิชาที่เรียนเสริมพิเศษ

วิชาภาษาต่างประเทศ ร้อยละ 68.2 วิชาภาษาไทย/สังคม ร้อยละ 22.7

วิชาคณิตศาสตร์/วิทยาศาสตร์ ร้อยละ 9.1

ตารางที่ 4.5 ด้านสังคม

คำถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การร่วมกิจกรรมกับเพื่อนทั่วไประหว่างการเรียนรู้ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย		
เคย	20	90.9
ไม่เคย	2	9.1

จากตารางที่ 4.5 พบว่านักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นได้ฝึกทักษะด้านสังคม ดังนี้

เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนทั่วไป ร้อยละ 90.9 ไม่เคย ร้อยละ 9.1

4.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ตารางที่ 4.6 ด้านวิชาการ

คำถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วิธีการเข้าถึงการเรียนการสอนในชั้นเรียน		
การใช้เครื่องบันทึกเสียงบันทึกการบรรยายของอาจารย์	5	22.7
จดบันทึกโดยใช้อักษรเบรลล์	3	13.6
ขอคำบรรยายที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ไฟล์จากผู้สอน	14	63.7
ขอพิมพ์สมุดการบันทึกจากเพื่อน	0	0
วิธีการเข้าถึงรูปแบบการสอบ		
อาจารย์/เพื่อน/บุคลากรศูนย์บริการนักศึกษาพิการอ่านให้ฟังและเขียนคำตอบ	10	45.5
อ่านข้อสอบอักษรเบรลล์และเขียนคำตอบโดยใช้อักษรเบรลล์	2	9.1
อ่านข้อสอบจากคอมพิวเตอร์และพิมพ์คำตอบด้วยคอมพิวเตอร์	7	31.8
อ่านข้อสอบอักษรเบรลล์และพิมพ์คำตอบด้วยคอมพิวเตอร์	3	13.6

ตารางที่ 4.6 ด้านวิชาการ (ต่อ)

คำถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การจัดสภาพแวดล้อมในการสอบ		
แยกห้องสอบโดยสอบในระยะเวลาเดียวกันกับนักศึกษาทั่วไป	15	68.2
สอบร่วมกับนักศึกษาทั่วไป	3	13.6
สอบภายหลังกับอาจารย์ผู้สอนโดยตรง	2	9.1
สอบภายหลังโดยให้ทางศูนย์บริการนักศึกษาพิการเป็นผู้คุมสอบ	2	9.1
วิธีการเข้าถึงตำราเรียน		
หนังสือเสียง	10	45.5
หนังสืออักษรเบรลล์	3	13.6
หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไฟล์	7	31.8
ผู้ปกครอง/เพื่อน/อาสาสมัครอ่านให้ฟังโดยตรง	2	9.1

จากตารางที่ 4.6 พบว่านักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นเข้าถึงด้านวิชาการ ดังนี้
วิธีการเข้าถึงการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ใช้เครื่องบันทึกเสียงบันทึกการบรรยายของอาจารย์ ร้อยละ 22.7 จดบันทึกโดยใช้
อักษรเบรลล์ ร้อยละ 13.6 ขอคำบรรยายที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ไฟล์จากผู้สอน ร้อยละ 63.7 ขอพิมพ์
การบันทึกจากเพื่อน ร้อยละ 0

วิธีการเข้าถึงรูปแบบการสอบ

อาจารย์/เพื่อน/บุคลากรศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการอ่านให้ฟังและเขียน
คำตอบ ร้อยละ 45.5 อ่านข้อสอบอักษรเบรลล์และเขียนคำตอบโดยใช้อักษรเบรลล์ ร้อยละ 9.1 อ่าน
ข้อสอบจากคอมพิวเตอร์และพิมพ์คำตอบด้วยคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 31.8 อ่านข้อสอบอักษรเบรลล์
และพิมพ์คำตอบด้วยคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 13.6

การจัดสภาพแวดล้อมในการสอบ

แยกห้องสอบโดยสอบในระยะเวลาเดียวกันกับนักศึกษาทั่วไป ร้อยละ 68.2 สอบรวม
กับนักศึกษาทั่วไป ร้อยละ 13.6 สอบภายหลังกับอาจารย์ผู้สอนโดยตรง ร้อยละ 31.8 และสอบ
ภายหลังโดยให้ทางศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการเป็นผู้คุมสอบ ร้อยละ 9.1

วิธีการเข้าถึงตำราเรียน

หนังสือเสียง ร้อยละ 45.5 หนังสืออักษรเบรลล์ ร้อยละ 13.6 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ไฟล์ ร้อยละ 31.8 และผู้ปกครอง/เพื่อน/อาสาสมัครอ่านให้ฟัง ร้อยละ 9.1

ตารางที่ 4.7 ด้านสังคม

คำถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การแจ้งให้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของมหาวิทยาลัย		
เคย	20	90.9
ไม่เคย	2	9.1
การเข้าร่วมกิจกรรมกับนักศึกษาทั่วไปหลังจากการเรียน		
เคย	18	81.8
ไม่เคย	4	18.2
การได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนเกี่ยวกับการเรียน		
เคย	19	86.4
ไม่เคย	3	13.6
การได้รับความช่วยเหลือจากนักศึกษาทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของท่าน		
เคย	17	77.3
ไม่เคย	5	22.7

จากตารางที่ 4.7 พบว่านักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นเข้าถึงด้านสังคมดังนี้
 เคยได้รับแจ้งให้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของมหาวิทยาลัย ร้อยละ 90.9 ไม่เคย ร้อยละ 9.1
 เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับนักศึกษาทั่วไปหลังจากการเรียน ร้อยละ 81.8 ไม่เคย ร้อยละ
 18.2
 เคยได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนทั่วไปเกี่ยวกับการเรียน ร้อยละ 86.4 ไม่เคย ร้อยละ
 13.6
 เคยได้รับความช่วยเหลือจากนักศึกษาทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว ร้อยละ 77.3 ไม่เคย
 ร้อยละ 22.7

ตารางที่ 4.8 ด้านสภาพแวดล้อม

คำถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การเข้าถึงอาคาร สถานที่ของสถาบันอุดมศึกษาด้วยตนเอง		
ได้ทั้งหมด	2	9.1
ได้บางอาคาร	7	31.8
ไม่สามารถเข้าถึงได้เลย	13	59.1
การเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาด้วยตนเอง		
ได้ทั้งหมด	3	13.6
ได้บางสถานที่	5	22.7
ไม่ได้เลย	14	63.7
การใช้อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในสถาบันอุดมศึกษาด้วยตนเอง		
ได้ทั้งหมด	2	9.1
ได้บางอย่าง	3	13.6
ไม่ได้เลย	17	77.3

จากตารางที่ 4.8 พบว่านักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นเข้าถึงสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษาดังนี้

การเข้าถึงอาคาร สถานที่ของสถาบันอุดมศึกษาด้วยตนเองได้ทั้งหมด ร้อยละ 9.1 ได้บางอาคาร ร้อยละ 31.8 ไม่สามารถเข้าถึงได้เลย ร้อยละ 59.1

การเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาด้วยตนเองได้ทั้งหมด ร้อยละ 13.6 ได้บางสถานที่ ร้อยละ 22.7 ไม่ได้เลย ร้อยละ 63.7

การใช้อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในสถาบันอุดมศึกษาด้วยตนเองได้ทั้งหมด ร้อยละ 9.1 ได้บางอย่าง ร้อยละ 13.6 ไม่ได้เลย ร้อยละ 77.3

4.1.4 การสรุปผลภาพรวมการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา

ตารางที่ 4.9 สรุปผลภาพรวมการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา

นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ด้าน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ได้รับการเตรียมความพร้อม	13	59.1	- การเข้าถึงการศึกษา ระดับอุดมศึกษา	13	59.1
			- ทักษะที่จำเป็นต่อการศึกษา ระดับอุดมศึกษา	12	54.5
			- วิชาการ	13	59.1
			- สังคม	13	59.1
ไม่ได้รับการเตรียมความพร้อม	9	40.9	- การเข้าถึงการศึกษา ระดับอุดมศึกษา	9	40.9
			- ทักษะที่จำเป็นต่อการศึกษา ระดับอุดมศึกษา	9	40.9
			- วิชาการ	8	36.4
			- สังคม	9	40.9

จากตารางที่ 4.9 พบว่านักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 59.1 ไม่ได้รับ ร้อยละ 40.9 สรุปในแต่ละด้านได้ดังนี้

ได้รับการเตรียมความพร้อมด้านการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 59.1 ไม่ได้รับ ร้อยละ 40.9

ได้รับการเตรียมความพร้อมด้านทักษะที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 54.5 ไม่ได้รับ ร้อยละ 40.9

ได้รับการเตรียมความพร้อมด้านวิชาการ ร้อยละ 59.1 ไม่ได้รับ ร้อยละ 36.4

ได้รับการเตรียมความพร้อมด้านสังคม ร้อยละ 59.1 ไม่ได้รับ ร้อยละ 40.9

4.1.5 การเปรียบเทียบระหว่างการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษากับปัญหาในการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ตารางที่ 4.10 การเปรียบเทียบระหว่างการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษากับปัญหาในการศึกษาระดับอุดมศึกษา

กลุ่มที่	ปัญหา
ได้รับการเตรียมความพร้อม	ด้านการเข้าถึงสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา ด้านสังคม
ไม่ได้รับการเตรียมความพร้อม	ด้านการเข้าถึงสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา ด้านวิชาการ ด้านสังคม

จากตารางที่ 4.10 พบว่านักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่ได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษาเผชิญปัญหาในการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพียง 2 ด้าน คือด้านการเข้าถึงสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษาและด้านสังคม

ส่วนกลุ่มที่ไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษาพบปัญหาในการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการเข้าถึงสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา ด้านวิชาการและด้านสังคม

4.1.6 การขอรับบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา

ตารางที่ 4.11 การขอรับบริการสนับสนุนนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

คำถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ได้รับการบริการด้านการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเลือกวิชาเรียน		
เคยได้รับ	5	22.7
ไม่เคยได้รับ	17	77.3
ได้รับการบริการด้านการลงทะเบียนรายวิชา		
เคยได้รับ	7	31.8
ไม่เคยได้รับ	15	68.2

ตารางที่ 4.11 การขอรับบริการสนับสนุนนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (ต่อ)

คำถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ได้รับบริการด้านการประสานงานระหว่างอาจารย์ผู้สอนและผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียน การสอนและการสอบ		
เคยได้รับ	12	54.5
ไม่เคยได้รับ	10	45.5
ได้รับบริการด้านการสอนทักษะการสร้างความรู้ความคุ้นเคยต่อสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา		
เคยได้รับ	9	40.9
ไม่เคยได้รับ	13	59.1
ได้รับบริการด้านการสอนเดินทางจากที่พักมายังสถาบันอุดมศึกษา		
เคยได้รับ	6	27.3
ไม่เคยได้รับ	16	72.7
ได้รับบริการด้านการจัดหาที่พัก		
เคยได้รับ	8	36.4
ไม่เคยได้รับ	14	63.6
ได้รับบริการด้านการจัดรูปแบบเอกสารรายงาน		
เคยได้รับ	2	9.1
ไม่เคยได้รับ	20	90.9
ได้รับบริการด้านการอ่านหนังสือเสียง		
เคยได้รับ	10	45.5
ไม่เคยได้รับ	12	54.5
ได้รับบริการด้านการทำเอกสารอักษรเบรลล์		
เคยได้รับ	9	40.9
ไม่เคยได้รับ	13	59.1

ตารางที่ 4.11 การขอรับบริการสนับสนุนนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (ต่อ)

คำถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ได้รับบริการด้านการประสานงานเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์		
เคยได้รับ	7	31.8
ไม่เคยได้รับ	15	68.2
ได้รับบริการด้านความรู้เกี่ยวกับสิทธิต่างๆ กฎหมายของคนพิการ		
เคยได้รับ	3	13.6
ไม่เคยได้รับ	19	86.4
ได้รับบริการด้านการฝึกทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ		
เคยได้รับ	1	4.5
ไม่เคยได้รับ	21	95.5
ได้รับการบริการด้านการประสานงานเกี่ยวกับการจ้างงาน		
เคยได้รับ	1	5
ไม่เคยได้รับ	21	95

จากตารางที่ 4.11 พบว่านักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นเคยได้รับบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการจากสถาบันอุดมศึกษาในด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเลือกวิชาเรียน: เคยได้รับ ร้อยละ 22.7 ไม่เคยได้รับ ร้อยละ 77.3

ด้านการลงทะเบียนรายวิชา: เคยได้รับ ร้อยละ 31.8 ไม่เคยได้รับ ร้อยละ 68.2

ด้านการประสานงานระหว่างอาจารย์ผู้สอนและผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียน การสอนและการสอบ: เคยได้รับ ร้อยละ 54.5 ไม่เคยได้รับ ร้อยละ 45.5

ด้านการสอนทักษะการสร้างความรู้ความคุ้นเคยต่อสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา: เคยได้รับ ร้อยละ 40.9 ไม่เคยได้รับ ร้อยละ 59.1

ด้านการสอนเดินทางจากที่พักมายังสถาบันอุดมศึกษา: เคยได้รับ ร้อยละ 27.3 ไม่เคยได้รับ ร้อยละ 72.7

ด้านการจัดหาที่พัก: เคยได้รับ ร้อยละ 36.4 ไม่เคยได้รับ ร้อยละ 63.6

ด้านการจัดรูปแบบเอกสารรายงาน: เคยได้รับ ร้อยละ 9.1 ไม่เคยได้รับ ร้อยละ 90.9

ด้านการอ่านหนังสือเสียง: เคยได้รับ ร้อยละ 45.5 ไม่เคยได้รับ ร้อยละ 54.5

ด้านการทำเอกสารอักษรเบรลล์: เคยได้รับ ร้อยละ 40.9 ไม่เคยได้รับ ร้อยละ 59.1

ด้านการประสานงานเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์: เคยได้รับ ร้อยละ 31.8 ไม่เคยได้รับ ร้อยละ 68.2

ด้านความรู้เกี่ยวกับสิทธิต่างๆ กฎหมายของคนพิการ: เคยได้รับ ร้อยละ 13.6 ไม่เคยได้รับ ร้อยละ 86.4

ด้านการฝึกทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ: เคยได้รับ ร้อยละ 4.5 ไม่เคยได้รับ ร้อยละ 95.5

ด้านการประสานงานเกี่ยวกับการจ้างงาน: เคยได้รับ ร้อยละ 4.5 ไม่เคยได้รับ ร้อยละ 95.5

4.2 บุคลากรที่ปฏิบัติงานศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสอบถามข้อมูลจากบุคลากรที่ปฏิบัติงานศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ จำนวน 11 คน ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการขนาดใหญ่ จำนวน 11 แห่ง โดยได้สอบถามข้อมูลจากบุคลากรที่ปฏิบัติงานศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการทั้งหมด 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษาและส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา อุปสรรคในการให้บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา โดยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

4.2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.12 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ		
20 - 30 ปี	4	36.4
30 - 40 ปี	6	54.5
40 ปีขึ้นไป	1	9.1
เพศ		
ชาย	4	36.4
หญิง	7	63.6
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	7	63.6
ปริญญาโท	4	36.4
ปริญญาเอก	0	0
ประสบการณ์การทำงาน		
1 ปี	2	18.2
2 ปี	3	27.3
3 ปีขึ้นไป	6	54.5

จากตารางที่ 4.12 บุคลากรศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการพบว่าบุคลากรมีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี ร้อยละ 36.4 อายุระหว่าง 30 - 40 ปี ร้อยละ 54.5 และมีอายุ 40 ปีขึ้นไป ร้อยละ 9.1 เป็นเพศชาย ร้อยละ 36.4 เพศหญิง ร้อยละ 63.6

การศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 63.6 ระดับปริญญาโท ร้อยละ 36.4 และระดับปริญญาเอก ร้อยละ 0

มีประสบการณ์การทำงาน 1 ปี ร้อยละ 18.2 มีประสบการณ์การทำงาน 2 ปี ร้อยละ 27.3 มีประสบการณ์การทำงาน 3 ปีขึ้นไป ร้อยละ 54.5

4.2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ

จากการสัมภาษณ์บุคลากรศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษาพบว่าให้บริการนักศึกษาพิการ จำนวน 100 คน ประกอบไปด้วยนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จำนวน 25 คน นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จำนวน 30 คน และนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น จำนวน 45 คน นักศึกษาเหล่านี้กำลังศึกษาอยู่ใน 6 คณะ ประกอบไปด้วย คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะนิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และคณะรัฐประศาสนศาสตร์ซึ่งบุคลากรศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการให้บริการนักศึกษาพิการในแต่ละคณะไม่แตกต่างกัน

ขั้นตอนในการให้บริการนักศึกษาพิการมี 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ให้นักศึกษาพิการแจ้งความจำนงต่อบุคลากรศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการเพื่อขอรับบริการ

ขั้นตอนที่ 2 ระบุความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการ

ขั้นตอนที่ 3 แจ้งขอรับบริการจากทางศูนย์ไม่น้อยกว่า 3 วัน ทางศูนย์ได้ดำเนินการจัดบริการให้แก่นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นทั้งหมด 4 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 บริการด้านการเสริมทักษะการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษา เช่น การฝึกอบรมทักษะการสร้างความคุ้นเคยต่อสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหวในสถาบันอุดมศึกษา (O & M) ทักษะการเดินทางในสถาบันอุดมศึกษา การจัดหาที่พัก

ด้านที่ 2 บริการด้านการจัดหาสื่อการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา เช่น จัดหาสื่ออักษรเบรลล์ จัดหาหนังสือเสียงจัดหาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไฟล์

ด้านที่ 3 บริการจัดหาเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น จัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ จัดหาเครื่องบันทึกเสียงและจัดหาเครื่องฟังหนังสือเสียงให้แก่นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น

ด้านที่ 4 ให้ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เช่น ประสานงานระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนเกี่ยวกับการสอบและการผลิตสื่อการเรียนการสอน ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเลือกวิชาเรียน ให้ความช่วยเหลือในด้านการลงทะเบียนรายวิชา

ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาได้มีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในงานคือส่งเสริมและสนับสนุนให้เข้ารับการฝึกอบรมภายในองค์กร เช่น การพัฒนาบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา และภายนอกองค์กร เช่น การเข้าร่วมฝึกอบรมการให้บริการนักศึกษาพิการ การเข้ารับการฝึกอบรมการผลิตหนังสือเสียง

ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษามีนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการที่ชัดเจนอยู่ 2 ประเด็นคือผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาได้เปิดโอกาสรับนักศึกษาพิการเพิ่มขึ้น โดยเปิดการสอบพิเศษให้นักศึกษาพิการแข่งขันกันเองและประเด็นที่ 2 ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาได้จัดตั้งศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาพิการที่เข้ามาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษานั้นๆ

ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิตามกฎหมายที่นักศึกษาพิการพึงได้รับอยู่ 2 ประเด็นคือสิทธิการเรียนฟรีจนถึงระดับปริญญาตรีสำหรับนักศึกษาพิการและสิทธิการจ้างงานคนพิการ โดยถ้ามีพนักงาน 100 คนจะต้องรับคนพิการเข้าทำงาน 1 คน

ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนของสถาบันอุดมศึกษา ดังนี้
คณาจารย์ทุกคณะสาขาวิชาที่นักศึกษาพิการศึกษาอยู่ บุคลากรฝ่ายทะเบียน บุคลากรฝ่ายวิชาการและบุคลากรฝ่ายกิจการนักศึกษา

4.2.3 สภาพปัญหาในการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ

จากการสัมภาษณ์บุคลากรศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการพบว่าปัญหาในการดำเนินงานบริการแก่นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นมี 4 ประเด็นคือ

ประเด็นที่ 1 คือ นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นไม่มีความรับผิดชอบต่อการเรียน การสอนในชั้นเรียนเท่าที่ควร เช่น ไม่ส่งรายงานแก่อาจารย์ผู้สอนตามกำหนด เข้าสอบไม่ตรงต่อเวลา

ประเด็นที่ 2 คือ นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นไม่สามารถใช้สื่ออักษรเบรลล์ได้ ไม่สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้เช่นเดียวกัน

ประเด็นที่ 3 คือนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นอ่อนในเรื่องวิชาการอย่างมาก เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และภาษาไทย

ประเด็นที่ 4 คือ งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการให้ทันต่อความต้องการ

4.3 ผู้อำนวยการศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสอบถามข้อมูลจากผู้อำนวยการศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 11 แห่ง โดยสอบถามข้อมูลทั้งหมด 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานบริการนักศึกษาพิการและส่วนที่ 3 สภาพปัญหาในการบริการนักศึกษาพิการ โดยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

4.3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.13 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ		
20 - 30 ปี	2	18.2
30 - 40 ปี	6	54.5
40 ปีขึ้นไป	3	27.3
เพศ		
ชาย	4	36.4
หญิง	7	63.6
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	2	18.2
ปริญญาโท	9	81.8
ปริญญาเอก	0	0
ประสบการณ์ทำงานของท่าน		
1 ปี	0	0
2 ปี	5	45.5
3 ปี	6	54.5

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ผู้อำนวยการศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการมีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี ร้อยละ 18.2 มีอายุระหว่าง 30 - 40 ปี ร้อยละ 54.5 และมีอายุ 40 ปีขึ้นไป ร้อยละ 27.3 เป็นเพศชาย ร้อยละ 36.4 เพศหญิง ร้อยละ 63.6

การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 18.2 ระดับปริญญาโท ร้อยละ 81.8 และระดับปริญญาเอกร้อยละ 0

มีประสบการณ์ทำงาน 1 ปี ร้อยละ 0 มีประสบการณ์ทำงาน 2 ปี ร้อยละ 45.5 มีประสบการณ์ทำงาน 3 ปีขึ้นไปร้อยละ 54.5

4.3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานบริการนักศึกษาพิการ

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการพบว่าขั้นตอนในการบริการนักศึกษาพิการมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 แจ้งความจำเป็นการขอรับบริการต่อทางศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการก่อนเปิดการเรียน การสอนในแต่ละภาคการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ระบุความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการ

ขั้นตอนที่ 3 แจ้งขอรับบริการจากทางศูนย์ไม่น้อยกว่า 3 วัน

ทางศูนย์ให้บริการนักศึกษาพิการ จำนวน 100 คน ประกอบไปด้วยนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จำนวน 25 คน นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จำนวน 30 คน และนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น จำนวน 45 คน โดยให้บริการแก่นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นทั้งหมด 4 ด้านคือ

ด้านที่ 1 บริการด้านการเสริมทักษะการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษา เช่น การฝึกอบรมทักษะการสร้างความคุ้นเคยต่อสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหวในสถาบันอุดมศึกษา (O & M) ทักษะการเดินทางในสถาบันอุดมศึกษา การจัดหาที่พัก

ด้านที่ 2 ด้านบริการสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเช่น จัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ให้แก่ นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น จัดหาเครื่องบันทึกเสียงและจัดหาเครื่องพิมพ์ดีดอักษรเบรลล์

ด้านที่ 3 ด้านบริการสื่อ เช่น ผลิตหนังสือเสียง ผลิตหนังสืออักษรเบรลล์

ด้านที่ 4 ด้านบริการความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา อย่างเช่น ฝึกทักษะการเดินทางในสถาบันอุดมศึกษา จัดหาที่พักและบริการลงทะเบียนรายวิชาในแต่ละภาคการศึกษา ซึ่งได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาในหลายด้าน เช่น ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในการสอบ การผลิตสื่อการเรียน การสอนและการลงทะเบียนรายวิชาของนักศึกษาพิการ

ทางศูนย์ได้รับการสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานจากสำนักงานคณะกรรมการ
อุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษา องค์กรเพื่อคนตาบอดและหน่วยงานเอกชนอื่นๆ ที่ดำเนินงานในด้าน
การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาได้สนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ดังนี้

- ก) งบประมาณในการดำเนินงานบริการ
- ข) วัสดุ อุปกรณ์ในการดำเนินงานบริการ
- ค) อัตรากำลังของบุคลากรรวมถึงการพัฒนาบุคลากรกับองค์กรภายในและองค์กร
ภายนอกในด้านการดำเนินงานบริการ

ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาได้มีนโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ 3
แนวทาง ประกอบไปด้วยนโยบายจัดตั้งศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ นโยบายรับนักศึกษา
พิการเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาแบบพิเศษและเปิด โอกาสให้นักศึกษาพิการเข้าศึกษาในทุกคณะ
ของสถาบันอุดมศึกษา

4.3.3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการพบว่าปัญหาในการ
บริการนักศึกษาพิการมีดังนี้

- ก) นักศึกษาพิการไม่มีความรับผิดชอบต่อการเรียน การสอนในชั้นเรียน ไม่มีระเบียบ
วินัย ไม่มีทักษะที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษา อย่างเช่น ทักษะการใช้อักษรเบรลล์ ทักษะ
การใช้คอมพิวเตอร์และทักษะด้านวิชาการ
- ข) จำนวนบุคลากรกับการให้บริการนักศึกษาพิการไม่สอดคล้องกันเนื่องจากจำนวน
บุคลากรมีน้อยกว่าจำนวนนักศึกษาพิการที่มาขอรับบริการ
- ค) งบประมาณการดำเนินงานไม่เพียงพอต่อการบริการนักศึกษาพิการเนื่องจากในการ
ให้บริการนักศึกษาพิการมีต้นทุนสูงและการจัดสรรงบประมาณในแต่ละปีมีข้อจำกัดอย่างมาก

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงจากระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษา ศึกษาการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษาและศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรในการวิจัย จำนวน 3 กลุ่ม คือกลุ่มนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นประเภทมองไม่เห็นเลย จำนวน 22 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 จากสถาบันอุดมศึกษาที่มีศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการขนาดใหญ่ จำนวน 11 แห่ง กลุ่มบุคลากรศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ จำนวน 11 คน และกลุ่มผู้อำนวยการศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ จำนวน 11 คน โดยได้สรุปอภิปรายผล ข้อเสนอแนะดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 การเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา

ผลการสัมภาษณ์พบว่านักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 59.1 ไม่ได้รับ ร้อยละ 40.9

5.1.2 สภาพปัญหาในการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ผลการสัมภาษณ์พบว่านักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่ได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษากับกลุ่มที่ไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมเผชิญกับปัญหาในการศึกษาระดับอุดมศึกษาแตกต่างกันคือกลุ่มที่ได้รับการเตรียมความพร้อมเผชิญกับปัญหาทั้ง 2 ด้าน คือด้านการเข้าถึงสภาพแวดล้อมและด้านสังคม ส่วนกลุ่มที่ไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมเผชิญกับปัญหาทั้ง 3 ด้าน คือด้านการเข้าถึงสภาพแวดล้อม ด้านวิชาการและด้านสังคม

5.1.3 การขอรับบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา ผลการสัมภาษณ์พบว่านักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นเคยได้รับบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการร้อยละ 36.4 ไม่เคยได้รับ ร้อยละ 63.6

5.1.4 การดำเนินงานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ

ผลการสัมภาษณ์บุคลากร ผู้อำนวยการศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการพบว่า ศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 11 แห่ง ให้บริการนักศึกษาพิการจำนวน 100 คน โดยให้บริการทั้งหมด 4 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 บริการด้านการเสริมทักษะการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษา เช่น การฝึกอบรมทักษะการสร้างความคุ้นเคยต่อสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหวในสถาบันอุดมศึกษา (O & M) ทักษะการเดินทางในสถาบันอุดมศึกษา การจัดหาที่พัก

ด้านที่ 2 บริการด้านการจัดหาสื่อการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา เช่น จัดหาสื่ออักษรเบรลล์ จัดหาหนังสือเสียงจัดหาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไฟล์

ด้านที่ 3 บริการจัดหาเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น จัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ จัดหาเครื่องบันทึกเสียงและจัดหาเครื่องฟังหนังสือเสียงให้แก่นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น

ด้านที่ 4 ให้ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เช่น ประสานงานระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนเกี่ยวกับการสอบและการผลิตสื่อการเรียนการสอน ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเลือกวิชาเรียน ให้ความช่วยเหลือในด้านการลงทะเบียนรายวิชา

5.1.5 นโยบายสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น

ผลการสัมภาษณ์พบว่าผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาได้มีนโยบายสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น 4 แนวทางประกอบไปด้วย

แนวทางที่ 1 นโยบายเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ

แนวทางที่ 2 นโยบายเปิดรับนักศึกษาพิการเป็นกรณีพิเศษและเปิดโอกาสให้นักศึกษาพิการสามารถเข้าศึกษาในทุกคณะ ทุกสาขาวิชา

แนวทางที่ 3 สนับสนุน ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพในการบริการ

แนวทางที่ 4 สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานของศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในด้านจัดซื้ออุปกรณ์ วัสดุเพื่อใช้ในงานบริการ

5.1.6 สภาพปัญหาในการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา

ผลการสัมภาษณ์พบว่าศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการพบปัญหาในการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการมี 2 ประเด็น

ประเด็นที่ 1 วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณดำเนินงานและจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอต่อการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ

ประเด็นที่ 2 นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นขาดทักษะด้านวิชาการขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนเอง

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 การเปลี่ยนผ่านจากระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษา

การเปลี่ยนผ่านจากระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษาเป็นรูปแบบกิจกรรมหนึ่งที่จะช่วยเสริมให้นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นมีความพร้อมก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษาในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการ ด้านทักษะที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษาและด้านสังคม

จากผลสัมภาษณ์นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น จำนวน 13 คน คิดเป็น 59.1% ได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษาเนื่องจากนักศึกษาเหล่านั้นอยู่ในสังกัดองค์กรคนพิการ สถานศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อม ได้รับการเตรียมความพร้อมในช่วงเวลาที่เหมาะสมและได้รับความร่วมมือจากสถาบันอุดมศึกษาที่นักศึกษามีความต้องการจะเรียนต่อในอนาคตซึ่งสอดคล้องกับผลสัมภาษณ์นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นกล่าวว่า “เมื่อพวกเขาเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้พบเจออุปสรรค ปัญหาในระดับอุดมศึกษาเพียง 2 ด้าน คือ ด้านการเข้าถึงสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษาและด้านสังคม”

แต่นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น จำนวน 9 คน คิดเป็น 40.9% ไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมเนื่องจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สถาบันอุดมศึกษา ครอบครัว องค์กรคนพิการและนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นไม่ได้รวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมการเตรียมความพร้อมอย่างเป็นระบบเท่าที่ควร ในปัจจุบันแต่ละองค์กรมักจะดำเนินกิจกรรมการเตรียมความพร้อมของตนเองเพียงลำพังซึ่งทำให้นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่อยู่ในสังกัดองค์กรนั้นๆ ได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างเต็มที่ในทุกๆ ด้าน แต่นักศึกษาที่ไม่ได้อยู่ในสังกัดองค์กรใดก็ไม่ได้รับ

การเตรียมความพร้อมในด้านใดโดยรวมไปถึงการเปลี่ยนผ่านจากระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่มหาวิทยาลัยของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นก็ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากสถาบันอุดมศึกษาเช่นเดียวกันซึ่งสอดคล้องกับผลสัมภาษณ์นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นกล่าวว่า “พวกเขาได้เผชิญปัญหาในระดับอุดมศึกษาทั้งหมด 3 ด้าน คือ ด้านการเข้าถึงสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา ด้านวิชาการและด้านสังคม” เพื่อให้การเปลี่ยนผ่านจากระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่มหาวิทยาลัยเป็นระบบมากยิ่งขึ้นทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการควรทำกิจกรรมดังกล่าวร่วมกันต่อเนื่องกันทุกปีให้แก่นักศึกษาทุกกลุ่มและได้รับความร่วมมือจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนเพื่อจะช่วยเหลือให้นักศึกษาสามารถปรับตัวต่อการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ สามารถปรับตัวใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษากับนักศึกษาทั่วไปได้อย่างมีความสุข ซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ear man (2004) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง Transition Services Model: Partnership for Student Success กล่าวว่า การเปลี่ยนผ่านจะประสบผลสำเร็จได้นั้นจะต้องได้รับความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการประกอบไปด้วยสถานศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สถาบันอุดมศึกษา ครอบครัวและนักศึกษพิการเพราะกระบวนการนี้จะช่วยเหลือให้มีความพร้อมก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษาและช่วยลดปัญหาในการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้มากยิ่งขึ้น

5.2.2 การขอรับบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ

การบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญต่อการลดอุปสรรค ปัญหาในการศึกษาระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นในทุกๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการเข้าถึงรูปแบบการสอบ ด้านการเข้าถึงรูปแบบการเรียน การสอนในชั้นเรียน ด้านการเข้าถึงตำราเรียนและได้รับความช่วยเหลืออื่นใดที่จำเป็น เหมาะสมกับความต้องการของนักศึกษาแต่ละบุคคล

จากผลการสัมภาษณ์พบว่านักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น จำนวน 8 คน คิดเป็น 36.4% เคยได้รับบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในทุกๆ ด้าน เนื่องจากศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 5 แห่ง ได้มีเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์เพียงพอต่อการให้บริการนักศึกษาพิการและมีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ในการให้บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการอย่างเต็มที่จึงทำให้นักศึกษาเหล่านั้นไม่ต้องพบเจออุปสรรคปัญหาในการศึกษาระดับอุดมศึกษามากนัก แต่อย่างไรก็ตามนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นจำนวน 14 คน คิดเป็น 63.6% ไม่เคยได้รับบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการจากศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษาในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเลือก

วิชาเรียน ด้านการลงทะเบียนรายวิชาในแต่ละภาคการศึกษา ด้านการผลิตสื่อการเรียน ตำราเรียน โดยเฉพาะหนังสืออักษรเบรลล์และหนังสือเสียงด้านการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษา ด้านการฝึกทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพและการจ้างงาน เนื่องจากบุคลากรศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการส่วนใหญ่ขาดประสบการณ์ในด้านการบริการนักศึกษาพิการ ไม่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือในการผลิตสื่อการเรียน การสอน โดยเฉพาะหนังสืออักษรเบรลล์ หนังสือเสียงภาพประกอบที่ใช้ในการเรียน การสอนในชั้นเรียน ไม่มีเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์เพียงพอต่อการให้บริการ ไม่เคยสอบถามความต้องการของนักศึกษาพิการแต่ละบุคคลในการให้บริการรวมทั้งจำนวนนักศึกษาพิการค่อนข้างมาก มีความแตกต่างในการเรียนแต่ละคณะ สาขาวิชาจึงส่งผลให้นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นไม่ได้รับบริการทันต่อความต้องการซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์บุคลากรศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการกล่าวว่าให้บริการแก่นักศึกษาพิการทุกคณะ สาขาวิชาทันต่อความต้องการ โดยให้บริการทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านการบริการเสริมทักษะในการดำเนินชีวิตในสถาบันอุดมศึกษา ด้านการบริการจัดหาสื่อ ด้านการบริการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของMaureen Reed (2005) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง Access to and Success in Post-secondary Education for Students with Visual Impairment and Blindness กล่าวว่านักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะประสบความสำเร็จในการเข้าถึงระดับอุดมศึกษาได้นั้นทางสถาบันอุดมศึกษาจะต้องจัดบริการสื่อสิ่งอำนวยความสะดวกตามความต้องการของนักศึกษาแต่ละบุคคลเพราะจะทำให้ให้นักศึกษาเหล่านั้นได้รับความสะดวกต่อการเรียนในระดับอุดมศึกษาและทำให้มีขวัญ กำลังใจในการต่อสู้กับปัญหา อุปสรรคที่จะเกิดขึ้นเกี่ยวกับการเรียนในอนาคต

5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.1 ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านการเปลี่ยนผ่านจากระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษาจากนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านจากระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษาให้เป็นระบบมากยิ่งขึ้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรสร้างรูปแบบการเปลี่ยนผ่านแล้วนำมาทดลองกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อหารูปแบบการเปลี่ยนผ่านที่เหมาะสมกับนักเรียนพิการในประเทศไทย

5.3.2 ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการขอรับบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการจากนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรสร้างรูปแบบการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษาให้เหมาะสมกับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นในประเทศไทย

5.3.3 ควรพัฒนาระบบการเตรียมความพร้อมให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างการเตรียมความพร้อมในสถานศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกับการเตรียมความพร้อมในมหาวิทยาลัย เช่น การเตรียมความพร้อมด้านทักษะการสร้างความรู้ความคุ้นเคยต่อสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว การเตรียมความพร้อมด้านวิชาการเพื่อลดปัญหาในการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

การเปลี่ยนผ่านในระบบการศึกษาจากระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษา
สำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นในประเทศไทย

TRANSITION IN EDUCATIONAL SYSTEM FROM HIGH SCHOOL TO UNIVERSITY
FOR STUDENTS WITH VISUAL IMPAIRMENT IN THAILAND

วิปณา จันทรวิวัฒน์เดชากุล 5237538 RSRS/M

ศศ.ม. (วิทยาการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: คลพร เพ็ญกมล, Ph.D., วีระแมน นิยมพล, ป.ร.ด.

บทสรุปแบบสมบูรณ์

บทนำ

การจัดการศึกษาถือเป็นบริการสาธารณะอย่างหนึ่งที่รัฐมีหน้าที่จะต้องจัดให้แก่ประชาชนภายในรัฐ โดยการจัดการศึกษาของรัฐแต่ละรัฐมีรูปแบบ ลักษณะแตกต่างกันไปตามแต่ระบอบการปกครอง สภาพเศรษฐกิจ สังคมและทัศนคติที่มีต่อการศึกษา ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนามีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคมเพิ่มขึ้นและมีประชากรหลากหลาย จึงได้จัดการศึกษาภาคบังคับให้แก่ประชาชนทุกกลุ่ม 12 ปี โดยได้กำหนดรูปแบบการศึกษาทั้งหมด 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อจะได้ตอบสนองต่อความต้องการของประชากรทุกกลุ่ม แต่ก็มีประชากรบางกลุ่มคือคนพิการทางการเห็นที่ไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาทุกระดับและทุกรูปแบบได้เท่าเทียมกับบุคคลทั่วไปในอดีตที่ผ่านมา เนื่องจากทุกภาคส่วนทางสังคมของประเทศตั้งแต่ระดับนโยบายจากภาครัฐ ระดับภาคปฏิบัติจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและระดับการสนับสนุนจากสถาบันครอบครัว ยังไม่มีทัศนคติที่ดีและถูกต้องต่อการจัดการศึกษาให้บุคคลเหล่านั้น

จนกระทั่ง Miss Jenivive Caufield ศตรีตาบอดชาวอเมริกัน ได้ก่อกำเนิดการศึกษาให้แก่คนพิการทางการเห็นไทยขึ้นครั้งแรกเมื่อปี 2482 และต่อมาได้มีการปฏิรูปการศึกษาสำหรับคนพิการเมื่อ ปี 2542 ซึ่งนำไปสู่การตรากฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษา

สำหรับคนพิการทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ จึงส่งผลให้คนพิการทางการเห็นเข้าสู่ระบบการศึกษาทุกระดับมากขึ้น นอกจากการได้รับโอกาสทางการศึกษาแล้วยังมีกระบวนการหนึ่ง ที่จะช่วยเสริมให้คนพิการทางการเห็นสามารถดำเนินชีวิตในวัยผู้ใหญ่ได้อย่างเป็นระบบ ก็คือกระบวนการเปลี่ยนผ่าน (Transition) ที่เป็นการจัดรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของคนพิการหลังจบการศึกษา (The Individuals with Disabilities Education Act 1997) การจัดกระบวนการเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการนั้นเกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยได้ออกกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของพลเมืองของตนตามช่วงอายุ อย่างเช่น พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ (The Individuals with Disabilities Education Act 1997) ได้กล่าวไว้ว่าให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการจะต้องจัดแผนกระบวนการเปลี่ยนผ่าน (Individualize Transition Plan) ให้แก่คนพิการตั้งแต่อายุ 14 ปี หรือเร็วที่สุดตามความเหมาะสมและจัดบริการกระบวนการเปลี่ยนผ่าน (Transition Service) ให้แก่คนพิการอายุ 16 ปี ไปจนถึง 21 ปี โดยได้แก้ไขใหม่ในพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการประเทศสหรัฐอเมริกาในปี พ.ศ. 2004 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้จะครอบคลุมคนพิการตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 21 ปีเท่านั้น ส่วนคนพิการที่อายุเกินกว่านั้นจะถือได้ว่าเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ดังนั้นกระบวนการเปลี่ยนผ่านจึงอยู่ภายใต้กฎหมายฉบับดังกล่าว

หลังจากนั้นแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในประเทศสหรัฐอเมริกาได้พัฒนารูปแบบกิจกรรมกระบวนการเปลี่ยนผ่านที่เหมาะสมและสอดคล้องกับคนพิการมากมายหลายรูปแบบ แต่ในงานนี้จะกล่าวถึงรูปแบบกิจกรรมกระบวนการเปลี่ยนผ่านจากการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษา ซึ่งรูปแบบนี้ได้จัดทำขึ้นโดยศูนย์การศึกษาในเมือง Los Angeles เรียกว่ารูปแบบกระบวนการเปลี่ยนผ่านจากการศึกษาโรงเรียนท้องถิ่นไปสู่การศึกษาในวิทยาลัยชุมชน โดยได้รับความร่วมมือจากครอบครัวของนักเรียนพิการโรงเรียนท้องถิ่นจำนวน 12 โรงเรียน (County School Districts) และ วิทยาลัยชุมชน El Camio โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนพิการที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้มากขึ้น มีงานทำ และสามารถใช้ชีวิตอิสระในสังคม ชุมชนได้อย่างมีความสุขภายหลังจบการศึกษา

ในประเทศไทยได้จัดกิจกรรมกระบวนการเปลี่ยนผ่านเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2541 ไปจนถึง 2543 โดยสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยร่วมกับวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล ได้จัดโครงการเตรียมความพร้อมนักเรียนตาบอดก่อนเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำนวน 3 รุ่น รุ่นละ 40 คน กลุ่มเป้าหมายโครงการคือนักเรียนพิการทางการเห็นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และนักศึกษาพิการทางการเห็นที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ 1 และ

ชั้นปีที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนพิการทางการเห็นเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นและเพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้แก่ นักเรียน นักศึกษาพิการทางการเห็น ในการจัดรูปแบบกิจกรรมกระบวนการเปลี่ยนผ่านในประเทศไทยในช่วงระยะเวลาสั้นและขาดความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสำหรับคนพิการทางการเห็นทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนอย่างเป็นระบบ

ปัจจุบันคนพิการทางการเห็นอยู่ในระบบการศึกษาทุกระดับเป็นจำนวน 13,869 คน โดยอยู่ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นจำนวน 11,369 คน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ 2550 - 2553) อยู่ในระดับอุดมศึกษาทั่วประเทศเป็นจำนวน 2,500 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 2552) เนื่องจากยังขาดการกำหนดแผนการศึกษาต่อสำหรับนักเรียนพิการทางการเห็นโดยเริ่มตั้งแต่การประเมินความสนใจในการศึกษาต่อของนักเรียนเหล่านั้น การเตรียมความพร้อมก่อนเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษา การเลือกสถานศึกษา คณะ สาขาวิชา ที่ต้องการจะเรียน การสมัคร การสอบเข้าและรวมไปถึงระบบการเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกับสถาบันอุดมศึกษาไม่ว่าจะเป็นเรื่องการประสานงานระหว่างสถาบันการศึกษา การประสานงานระหว่างบุคลากร ทั้ง 2 สถาบันจึงส่งผลให้นักเรียนเหล่านั้นขาดโอกาสเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นแต่ก็มีนักเรียนพิการทางการเห็นบางส่วนสามารถเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้แต่การลาออกระหว่างการศึกษานักศึกษาพิการทางการเห็นมีอัตราค่อนข้างสูงเนื่องจากการมองไม่เห็นทำให้นักศึกษาพิการทางการเห็นเหล่านั้นพบเจออุปสรรคปัญหาหลายด้านต่อการเรียนในระดับอุดมศึกษาไม่ว่าจะเป็นการปรับตัวต่อการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษา การปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา การปรับตัวต่อวิชาการในระดับอุดมศึกษาและการปรับตัวต่อการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาร่วมกับนักศึกษาทั่วไปซึ่งอุปสรรคเหล่านี้ได้บั่นทอนสภาพร่างกาย สภาพจิตใจของนักศึกษาพิการทางการเห็นเป็นอย่างมากจึงทำให้นักศึกษาเหล่านั้นขาดความมั่นใจในการตัดสินใจทำสิ่งที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ไม่มีความสุขในการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษากับเพื่อนทั่วไป ไม่มีกำลังใจในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองและทำผลการเรียนของตนเองให้ดีขึ้น ถึงแม้ว่าในสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งได้มีระบบบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการเพื่อช่วยลดปัญหา อุปสรรคในการศึกษาระดับอุดมศึกษาพร้อมทั้งช่วยเสริมให้มีความพร้อมในการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาแล้วก็ตามแต่ก็ยังพบว่านักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นมีอัตราการลาออกจากระบบการศึกษาค่อนข้างสูงในแต่ละปี ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะดำเนินการวิจัยในหัวข้อดังกล่าว

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนผ่านในระบบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นในประเทศไทย
- 2) เพื่อศึกษาการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการที่มีความบกพร่องทางการเห็นในสถาบันอุดมศึกษาจากผู้อำนวยการและบุคลากรของศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในประเทศไทย
- 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัยมี 3 กลุ่ม ประกอบไปด้วย

กลุ่มที่ 1 นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2555 จำนวน 22 คน ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการขนาดใหญ่ จำนวน 11 แห่ง

กลุ่มที่ 2 บุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 11 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้อำนวยการศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 11 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Samples) เนื่องด้วยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นประเภทมองไม่เห็นเลยแม้แต่วัตถุ สิ่งของ หรือแสง จำนวน 22 คน บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาที่มีศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการขนาดใหญ่ จำนวน 11 คน และผู้อำนวยการศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการขนาดใหญ่ จำนวน 11 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้มีจำนวนน้อยดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในการเก็บข้อมูลโดยไม่มีวิธีการคำนวณขนาดตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือในเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามแบบตรวจรายการ (check list) เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น โดยแบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การเปลี่ยนผ่านจากการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไปสู่ระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 3 ปัญหาในการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 4 การขอรับบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา

ในเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการ บุคลากรศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการเกี่ยวกับการดำเนินการบริการแก่นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการบริการให้แก่นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะการให้บริการแก่นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1) ค้นคว้าศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านจากการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไปสู่ระดับอุดมศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นและนักศึกษาพิการประเภทอื่นๆ และการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น

2) ประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อขอข้อมูลของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2555 และข้อมูลของผู้อำนวยการ บุคลากรศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ

3) ประสานงานไปยังศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งเพื่อขออนุญาตเข้าไปสัมภาษณ์นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น ผู้อำนวยการและบุคลากรศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ

4) นำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามจากนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น และแบบสัมภาษณ์จากผู้อำนวยการ บุคลากรศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

ข้อมูลเชิงปริมาณ

เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามแล้วนำข้อมูลมาประมวลผลเชิงสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) เพื่อหาค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตาราง

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้อจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ บุคลากรศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการมาจัดแบ่งประเภทข้อมูล ทำรหัสข้อมูลและเขียนอธิบายความ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในเชิงปริมาณใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistic) ส่วนในเชิงคุณภาพใช้วิธีการนำข้อมูลมาจัดกลุ่ม ถอดรหัสแล้วเขียนอธิบายความ

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1) การเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา

ผลการสัมภาษณ์พบว่านักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 59.1 ไม่ได้รับ ร้อยละ 40.9

2) สภาพปัญหาในการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ผลการสัมภาษณ์พบว่านักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่ได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษากับกลุ่มที่ไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมเผชิญกับปัญหาใน

การศึกษาระดับอุดมศึกษาแทนจะไม่แตกต่างกันคือกลุ่มที่ได้รับการเตรียมความพร้อมเผชิญกับปัญหาด้านการเข้าถึงสภาพแวดล้อมและด้านสังคมยกเว้นด้านวิชาการ ส่วนกลุ่มที่ไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมเผชิญกับปัญหาทั้ง 3 ด้าน คือด้านการเข้าถึงสภาพแวดล้อม ด้านวิชาการและด้านสังคม

3) การขอรับบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษาผลการสัมภาษณ์พบว่านักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นเคยได้รับการสนับสนุนนักศึกษาพิการ ร้อยละ 36.4 ไม่เคยได้รับ ร้อยละ 63.6

4) การดำเนินงานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา

ผลการสัมภาษณ์บุคลากร ผู้อำนวยการศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการพบว่า ศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 11 แห่ง ให้บริการนักศึกษาพิการ จำนวน 100 คน โดยให้บริการทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านที่ 1 บริการด้านการเสริมทักษะการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษา เช่น การฝึกอบรมทักษะการสร้างความรู้ความคุ้นเคยต่อสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหวในสถาบันอุดมศึกษา (O & M) ทักษะการเดินทางในสถาบันอุดมศึกษา การจัดหาที่พัก

ด้านที่ 2 บริการด้านการจัดหาสื่อการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา เช่น จัดหาสื่ออักษรเบรลล์ จัดหาหนังสือเสียงจัดหาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไฟล์

ด้านที่ 3 บริการจัดหาเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น จัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ จัดหาเครื่องบันทึกเสียงและจัดหาเครื่องฟังหนังสือเสียงให้แก่นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น

ด้านที่ 4 ให้ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เช่น ประสานงานระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนเกี่ยวกับการสอบและการผลิตสื่อการเรียนการสอน ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเลือกวิชาเรียน ให้ความช่วยเหลือในด้านการลงทะเบียนรายวิชา

อภิปรายผลการวิจัย

การเปลี่ยนผ่านจากระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษา

จากผลสัมภาษณ์นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น จำนวน 13 คน คิดเป็น 59.1% ได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษาเนื่องจากนักศึกษานี้ผู้นั้นอยู่ในสังกัดองค์กรคนพิการ สถานศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อม ได้รับการเตรียมความพร้อมในช่วงเวลาที่เหมาะสมและได้รับความร่วมมือจากสถาบันอุดมศึกษาที่นักศึกษามีความต้องการจะเรียนต่อในอนาคตซึ่งสอดคล้องกับผลสัมภาษณ์นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการ

เห็นกล่าวว่า “เมื่อพวกเขาเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้พบเจออุปสรรค ปัญหาในระดับอุดมศึกษาเพียง 2 ด้าน คือด้านการเข้าถึงสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษาและด้านสังคม”

แต่นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น จำนวน 9 คน คิดเป็น 40.9% ไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมเนื่องจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สถาบันอุดมศึกษา ครอบครัวยุติธรรมคนพิการและนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น ไม่ได้รวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมการเตรียมความพร้อมอย่างเป็นระบบเท่าที่ควร ในปัจจุบันแต่ละองค์กรมักจะดำเนินกิจกรรมการเตรียมความพร้อมของตนเองเพียงลำพังซึ่งทำให้นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่อยู่ในสังกัดองค์กรนั้นๆ ได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างเต็มที่ในทุกๆด้านแต่นักศึกษาที่ไม่ได้อยู่ในสังกัดองค์กรใดก็ไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมในด้านใดเลยรวมไปถึงการเปลี่ยนผ่านจากระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่มหาวิทยาลัยของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นก็ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากสถาบันอุดมศึกษาเช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลสัมภานักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นกล่าวว่า “พวกเขาได้เผชิญปัญหาในระดับอุดมศึกษาทั้งหมด 3 ด้าน คือด้านการเข้าถึงสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา ด้านวิชาการและด้านสังคม” เพื่อให้การเปลี่ยนผ่านจากระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่มหาวิทยาลัยเป็นระบบมากยิ่งขึ้นทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการควรทำกิจกรรมดังกล่าวร่วมกันต่อเนื่องกันทุกปีให้แก่นักศึกษาทุกกลุ่มและได้รับความร่วมมือจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนเพื่อจะช่วยเหลือให้นักศึกษาสามารถปรับตัวต่อการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ สามารถปรับตัวใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษากับนักศึกษาทั่วไปได้อย่างมีความสุข ซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ear man (2004) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง Transition Services Model: Partnership for Student Success กล่าวว่า การเปลี่ยนผ่านจะประสบผลสำเร็จได้นั้นจะต้องได้รับความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการประกอบไปด้วยสถานศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สถาบันอุดมศึกษา ครอบครัวยุติธรรมคนพิการเพราะกระบวนการนี้จะช่วยเหลือให้มีความพร้อมก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษาและช่วยลดปัญหาในการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้มากยิ่งขึ้น

การขอรับบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา

จากผลการสัมภานักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น จำนวน 8 คน คิดเป็น 36.4% เคยได้รับบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในทุกๆ ด้าน เนื่องจากศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 5 แห่ง ได้มีเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์เพียงพอต่อการให้บริการนักศึกษาพิการและมีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ในการ

ให้บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการอย่างเต็มที่จึงทำให้นักศึกษาเหล่านั้นไม่ต้องพบเจออุปสรรคปัญหาในการศึกษาระดับอุดมศึกษามากนัก แต่อย่างไรก็ตามนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นจำนวน 14 คน คิดเป็น 63.6% ไม่เคยได้รับการสนับสนุนนักศึกษาพิการจากศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษาในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเลือกวิชาเรียน ด้านการลงทะเบียนรายวิชาในแต่ละภาคการศึกษา ด้านการผลิตสื่อการเรียน ตำราเรียน โดยเฉพาะหนังสืออักษรเบรลล์และหนังสือเสียงด้านการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษา ด้านการฝึกทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพและการจ้างงานเนื่องจากบุคลากรศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการส่วนใหญ่ขาดประสบการณ์ในด้านการบริการนักศึกษาพิการ ไม่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือในการผลิตสื่อการเรียน การสอน โดยเฉพาะหนังสืออักษรเบรลล์ หนังสือเสียงภาพประกอบที่ใช้ในการเรียน การสอนในชั้นเรียน ไม่มีเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์เพียงพอต่อการให้บริการ ไม่เคยสอบถามความต้องการของนักศึกษาพิการแต่ละบุคคลในการให้บริการรวมทั้งจำนวนนักศึกษาพิการค่อนข้างมาก มีความแตกต่างในการเรียนแต่ละคณะ สาขาวิชาจึงส่งผลให้นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นไม่ได้รับการทันต่อความต้องการซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์บุคลากรศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการกล่าวว่าให้บริการแก่นักศึกษาพิการทุกคณะ สาขาวิชาทันต่อความต้องการโดยให้บริการทั้งหมด 4 ด้าน คือด้านการบริการเสริมทักษะในการดำเนินชีวิตในสถาบันอุดมศึกษา ด้านการบริการจัดหาสื่อ ด้านการบริการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Maureen Reed (2005) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง Access to and Success in Post-secondary Education for Students with Visual Impairment and Blindness กล่าวว่านักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะประสบความสำเร็จในการเข้าถึงระดับอุดมศึกษาได้นั้นทางสถาบันอุดมศึกษาจะต้องจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกตามความต้องการของนักศึกษาแต่ละบุคคลเพราะจะทำให้ให้นักศึกษาเหล่านั้นได้รับความสะดวกต่อการเรียนในระดับอุดมศึกษาและทำให้มีขวัญ กำลังใจในการต่อสู้กับปัญหา อุปสรรคที่จะเกิดขึ้นเกี่ยวกับการเรียนในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านการเปลี่ยนผ่านจากระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษาจากนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านจากระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่

ระดับอุดมศึกษาให้เป็นระบบมากยิ่งขึ้นดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรสร้างรูปแบบการเปลี่ยนผ่านแล้วนำมาทดลองกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อหารูปแบบการเปลี่ยนผ่านที่เหมาะสมกับนักเรียนพิการในประเทศไทย

2) ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการขอรับบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการจากนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรสร้างรูปแบบการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษาให้เหมาะสมกับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นในประเทศไทย

3) ควรพัฒนาระบบการเตรียมความพร้อมให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างการเตรียมความพร้อมในสถานศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกับการเตรียมความพร้อมในมหาวิทยาลัย เช่น ด้านทักษะการสร้างความรู้คุ้นเคยต่อสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว ด้านวิชาการ เพื่อลดปัญหาในการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

TRANSITION IN EDUCATIONAL SYSTEM FROM HIGH SCHOOL TO
UNIVERSITY FOR STUDENTS WITH VISUAL IMPAIRMENT IN THAILAND

WIPANA JANWATTANADACHAKHUL 5237538 RSRS/M

M.A. (REHABILITATION SERVICE FOR PERSONS WITH DISABILITIES)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: DOLLAPORN PHUEKKONG, Ph.D.,
WIRAMAN NIYOMPOL, Ph.D.

EXTENDED SUMMARY

Introduction

Education is one of public services that any government is supposed to provide to its people. Education management may vary in accordance with economy, administrative, and social systems of each country as well as attitudes of policy-makers. As for Thailand where economic and social prosperity is considered a key factor for the country's human resource development, 12-year compulsory education applies to all Thai citizens. The system can be divided into three types, namely formal education, non-formal education, and self-designed education, depending on individual preferences. Despite various choices of studies, there are still a number of people who cannot get access to proper education, particularly visually-challenged ones. Such a problem mainly results from lack of correct understanding from related parties, including policy-makers and families of visually-impaired children themselves.

It was not until the year 1938 that Thailand saw the establishment of the first school for the blind thanks to the help of Miss Genevieve Caulfield, a blind American teacher who created a Thai version of Braille alphabet. Later in 1999, the government decided to implement education reform for the blind which led to several laws aimed at protecting educational rights for the visually-challenged. The move also resulted in more blind people entering education systems. Apart from the education

opportunity, various activities have been initiated to prepare blind students for their transition to college life and adulthood after their graduation (The Individuals with Disabilities Education 1997). The first transition attempt started in the US where laws protect physically-challenged citizens of different age groups originated. Among the laws include the Individuals with Disabilities Education Act 1997 which requires that all agencies in charge individualize transition plans for the disabled starting from those aged 14 or as soon as possible, and that transition service be offered to the disabled aged between 16 and 21. The law was altered in 2004 to apply to the disabled from the newborn to those aged 21. Following the legal change, related agencies in the US then developed transition activities to better meet the needs of the handicapped. In this study, the researcher will discuss the transition program from high school level to college level at Los Angeles. In cooperation with the students' families, 12 county school districts and El Camino Community College, the project is aimed at enabling disabled high school students to enter a college, have a job and live a happy life in their society after graduation.

In Thailand, the first transition program began in 1997 and ended in 2000 with cooperation between Thai Association of the Blind and Ratchasuda College of Mahidol University. The project which offered preparatory programs to three groups of students, namely grade 12th high school students, first year college students and second year ones was short-lived due to lack of support from related agencies in both public and private sectors.

Currently, there are 13,869 visually impaired students in the country, 11,369 of whom are taking formal education (Bureau of Special Education Administration, Ministry of Education 2007-2010). The rest 2,500 are studying at college level (Office of Higher Education Commission 2009). Lack of much-needed assistance plans, such as pre-college preparatory programs, counseling services and cooperation between schools and colleges is attributed to the surprisingly low number of blind students entering higher institutions. Meanwhile, many of those who managed to get a place at a college were found to have pulled out of school because their physical limitations made it difficult for them to adjust to a new environment where they not only have to mingle with able-bodied students but also deal with academic challenges. Although there are attempts by higher institutions to facilitate their studies

and lower their pressure, the number of visually impaired students dropping out of school remains rather high each year. Due to the above-said situation, the researcher would like to look into the transition program for visually challenged students in Thailand. Results of the research may, in one way or another, identify some noteworthy issues in the implementation of existing transition programs and may prove useful for further studies or development of assistance plans for physically challenged people.

Objectives of the Study

1. The research is aimed at discussing the transition program of visually impaired students from high school level to college level in Thailand.
2. The study explores assistance services provided to visually challenged students by the support service centers of their institutions.
3. The study is also expected to identify problems and obstacles concerning education management and service for blind students at college level.

Methodology

This study is a quasi-quantitative and qualitative type. The methodology is as follows:

Sample collection

The collected samples consist of three groups of people. The first group comprises 22 college freshmen and sophomores, who are visually challenged. The second and third groups are respectively made up of 11 personnel and 11 directors of support service for physically-challenged students at selected universities.

Sample group selection

In this research, the selection of sample groups is based on the Purposive Samples method. All the 22 students are completely blind. Since the number of

directors and personnel at the selected institutions are small, the study has included all of them, and sidestepped calculation of the sample group sizes.

Research equipment

In the quantitative part, the data was compiled from questionnaires and check lists which consist of four parts, namely personal data of respondents, information about transition from high school level to university level, problems faced by visually challenged students at universities and their access to support services at their institutions

As for the qualitative part, the data was taken from structured interviews with directors and personnel at the support service centers for physically challenged students. Contents of the interviews are divided into three parts, namely personal data of the respondents, provision of service for visually impaired students, and problems faced by the students as well as their comments and suggestions.

Data collection

The collection of data is conducted in the following steps.

1. Data used for the analysis was compiled from various textbooks and previous studies on pre-college transition process for visually impaired students at high school level.
2. The researcher acquired the data of the visually challenged freshmen and sophomores courtesy of Office of Higher Education Commission, directors and personnel of support service centers for physically challenged students.
3. Part of the data was taken from interviews with the students courtesy of directors and personnel of the support service centers for physically challenged students.
4. Contents in questionnaires completed by the students and interviews with the directors and the personnel were utilized in the study.

Data analysis

As the research is a combination of quantitative and qualitative types, the analytical process is divided into two parts as follows:

For the quantitative data, contents from the questionnaires were processed by Statistical Package for the Social Sciences to find out percentage and mean before being presented in the form of a chart.

As for the qualitative data, contents from the interviews with the directors and the personnel at the support service centers was categorized, and decoded before being compiled in a written form.

Statistics for data analysis

Descriptive statistics was utilized in the quantitative part. First, data was categorized and decoded and was then presented in the form of a written description.

Summary, discussion and recommendation

Summary

1. Pre-college preparation

The results from the interviews show that 59.1 percent were offered pre-college preparatory programs while the remaining the 40.9 percent were not.

2. Problems faced by visually challenged students

From the interviews, students who were offered pre-college preparatory programs and those who did not turned out to face quite the same problems. Those receiving pre-college preparatory programs admitted having difficulty adjusting to a new environment and new society. Those who did not receive pre-college preparatory programs also have difficulty getting access to academic support having difficulty dealing with their study in addition to the afore-said problems.

3. Acquisition of support services

The results show that 36.4 percent of the visually challenged students have ever received support services while the remaining 63.6 percent have not.

4. Support service by universities

The interviews covered directors and personnel at support service center for physically challenged students at 11 higher institutions with 100 students under care. The centers offer four types of support service: self-adjustment assistance, academic support, technical support and miscellaneous study-related service.

The self-adjustment assistance includes programs aimed at enabling physically challenged students to deal with university life, such as provision of campus guide tours, and instruction of campus facilities usage.

The academic support concerns preparation of teaching media for the students, such as Braille alphabet textbooks and worksheets, audio books, as well as electronic files.

The technical support involves provision of all kinds of electronic teaching tools, such as computers, and sound recorders.

The miscellaneous study-related service comprises a variety of different jobs aimed at facilitating students' learning, such as production of teaching and studying media, and counseling for course selection and registration.

Discussion

Transition of visually impaired students from high school level to university level

The study shows that 13 out of 22 visually impaired students in the sample group, or 59.1 percent, received pre-college preparatory programs as they were either under supervision of agencies for the physically challenged, or were from schools which offered special activities for handicapped students or which closely coordinated with prospective universities before. Therefore, those students only have problems

adapting to a new environment and new society but have no difficulty adjusting to the academic atmosphere.

Meanwhile, the remaining nine students or 40.9 percent have been found to get no pre-college preparatory programs due to lack of cooperation among related bodies, including agencies for the handicapped, schools, universities, and families. As those agencies mostly still operate on an individual basis and focus attention on students under their care, students who were not under any organization's supervision were left out of transition activities. Consequently, those missing the opportunity for the pre-college preparation also have to handle academic pressure apart from self-adjustment difficulties.

From the above findings, pre-college transition activities are doubtless a helpful vehicle for physically challenged students' survival at universities. Hence, it is necessary that bodies concerned, including public and private institutions, work together toward creation of more systematic and effective transition activities. The campaign should also be consistent and available for all groups of physically challenged students so that they can live their college life happily and successfully. The results also correspond with those in the research entitled **Transition Services Model: Partnership for Student Success** of Earman (2004) which showed that successful transition services require teamwork of all agencies responsible for education management for physically challenged students, including high schools, universities, families and the students themselves. Collaborative efforts by bodies concerned would not only get handicapped students ready for new academic challenges but also help lower pressure from the college environment.

Access to university support service for physically challenged students

The results show that eight students out of 22 students or 36.4 percent have already got access to all kind of support service for physically challenged students at five universities. Therefore, the students in this group only have little difficulty at universities. Those getting complete services are in the minority because only five schools in the sample group have enough facilities and staff to offer comprehensive services. The rest 14 students who represent 63.6 percent have never received any type

of support services from their universities, as they find the support service centers still lack experienced staffs and proper facilities.

The research also finds the information given by the students contradictory to that given by the support service staff. According to the visually challenged students, the staffs were short of asking what the students actually need. Since physically challenged students are quite high in numbers and study different courses, many of visually challenged students said that the staffs sometimes were unable to cater for them on time. Meanwhile, it turned out that the personnel in the sample group said all the support services had been readied for all physically challenged students. Difficulty faced by the visually impaired students in this case may re-affirm the findings in the research entitled Access to and Success in Post-Secondary Education for Students with Visual Impairment and Blindness of Maureen Reed (2005) which says that visually impaired students may succeed in their study if their institutions are able to provide facilities that suit their needs. Proper facilities not only encourage handicapped students academically but also morally, for they enable the students to cope with difficulties at college in the future more successfully.

Recommendation

1. This research is aimed at exploring transition services provided to visually challenged students from high school level to university level so as to identify characteristics of the services which may be useful to the development of existing transition system. Following the study, a new model of transition program may be created and applied to schools with physically challenged students in order to come up with a transition model that can answer the needs of this particular group of people.

2. Answers and comments from the visually challenged students about the support service centers at their universities may be helpful to the improvement of policies aimed at assisting physically challenged students. A research on feasibility of a new support service model may be conducted so that suitable services can be mapped out in the future.

3. The findings of this study suggest that pre-college preparatory programs for physically challenged students at high schools and self-adjustment programs at universities should be implemented in a consistent and collaborative manner so as to prevent or lower pressure on the students. Therefore, parties responsible for education of visually impaired students at both school and university levels should discuss the development of transition plans together in order to produce transition programs that are beneficial to visually impaired students.

บรรณานุกรม

1. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ พ.ศ. 2552 (online) available: <http://www.tddf.or.th> (330 June, 2011)
2. พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 (online) available: <http://www.thailandlawyercenter.com> (10 May, 2011)
3. ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2552 (online) available: <http://www.mua.go.th> (30 August, 2011)
4. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2552 (online) available: <http://www.mua.go.th> (30 August, 2011)
5. ศูนย์บริการนิสิตพิการ กองกิจการนิสิต (2550) คู่มือเจ้าหน้าที่บริการนิสิตพิการ มหาวิทยาลัยนเรศวร (online) available: <http://www.sad.nu.ac.th> (30 July, 2011)
6. วิไลวรรณ ซึ่งปรีดา (2548) รูปแบบของศูนย์บริการนักศึกษาพิการในประเทศสหรัฐอเมริกา เปรียบเทียบกับศูนย์บริการนักศึกษาพิการในประเทศไทย รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
7. แสง โสม อมรัตน์พงศ์ (2547) การศึกษาสภาพปัญหาในการดำเนินการจัดการเรียน การสอน สำหรับคนพิการทางการมองเห็นของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยานิพนธ์ปริญญาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
8. ศรีสุข สุจิระกุล (2551) ระดับความต้องการพื้นฐานที่เอื้อต่อการศึกษานักศึกษาพิการ รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง
9. MC Broom World, (1997) Making the grade: college students with visual impairments *Journal of visual impairment and blindness* vol. 91, No. 3, May, pp. 90-5.
10. Koutsoklenis Athanasois (2001) Students with Visual Impairments in Higher Education Institutes (research report) Department of Educational and Social Policy of University of Macedonia

11. Royal National Institute of the Blind (2002) moving on: how the process of transition to school sixth forms and colleges of further education (research report) the British journal of Visual Impairment vol. 20, No. 1, January, pp. 37-48
12. Ear man (2004) Transition Services Model: Partnership for Student Success Journal of Education and Training in Developmental Disabilities vol. 39, no. 1, June, pp. 26-34
13. Maureen Reed (2005) Access to and Success in Post-secondary Education for Students with Visual Impairment and Blindness (research report) Department of Psychology, Ryerson University
14. The center of disability services of Seneca College (2008) Transition from High school to College for Student With Learning Disabilities (Research report) Seneca College.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น
งานวิจัยเรื่องการเปลี่ยนผ่านในระบบการศึกษาจากมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษา
สำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นในประเทศไทย

คำชี้แจง : คำถามทั้งหมดมี 4 ส่วน ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ของแต่ละคำถามที่ตรงกับความเป็นจริง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

- ชาย
- หญิง

2. อายุ ปี

3. สาเหตุของความพิการ

- พิการมาแต่กำเนิด
- พิการด้วยโรคภัยไข้เจ็บ
- พิการโดยผลจากอุบัติเหตุ

4. ระยะเวลาของความพิการ

- พิการแต่กำเนิด
- พิการภายหลัง

5. ท่านศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาที่ใด

- โรงเรียนสอนคนตาบอด
- โรงเรียนทั่วไป
- โรงเรียนเรียนร่วมที่อยู่ในสังกัดองค์กรเพื่อคนตาบอด

6. ท่านศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาที่ใด

- โรงเรียนสอนคนตาบอด
- โรงเรียนทั่วไป
- โรงเรียนเรียนร่วมที่อยู่ในสังกัดองค์กรเพื่อคนตาบอด

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษา

ก. ด้านการเข้าถึงการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

1. ท่านเคยได้รับการประเมินความสนใจ/ความต้องการเกี่ยวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาในระหว่าง การศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือไม่

- เคย
- ไม่เคย

2. ท่านเคยได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในระหว่างการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือไม่

- เคย
- ไม่เคย

3. ท่านเคยได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการเลือกมหาวิทยาลัย/คณะสาขาวิชาที่เหมาะสมและตรงตามความสามารถของท่านหรือไม่

- เคย
- ไม่เคย

4. ท่านเคยได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการสมัคร/การสอบเพื่อเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในระหว่างการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือไม่

- เคย
- ไม่เคย

5. ท่านรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาผ่านช่องทางใด (สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ครูแนะแนว
- ครูสอนเสริมวิชาการ
- ผู้ปกครอง
- ทางอินเทอร์เน็ต
- นักศึกษารุ่นพี่

6. ท่านรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการสมัคร/การสอบเพื่อเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาผ่านช่องทางใด (สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ครูแนะแนว
- ครูสอนเสริมวิชาการ
- ผู้ปกครอง

- ทางอินเทอร์เน็ต
 - นักศึกษารุ่นพี่
7. ท่านสมัครเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาด้วยวิธีใด
- สมัครด้วยตนเอง
 - สมัครผ่านทางโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
 - สมัครผ่านทางโรงเรียนสอนคนตาบอด
8. ท่านสามารถเข้าถึงรูปแบบของแบบฟอร์มการสมัครด้วยตนเองหรือไม่
- เข้าถึงได้
 - ไม่สามารถเข้าถึงได้
9. รูปแบบของแบบฟอร์มการสมัครเป็นลักษณะใด
- กระดาษ
 - อิเล็กทรอนิกส์ไฟล์
 - ผ่านทางเว็บไซต์
10. รูปแบบในการจัดสอบเพื่อเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาเหมาะสมกับท่านหรือไม่
- เหมาะสม
 - ไม่เหมาะสม
11. ท่านได้รับการจัดรูปแบบการสอบเพื่อเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในลักษณะใด
- ได้รับข้อสอบอักษรเบรลล์
 - มีคนอ่านให้ฟังและเขียนคำตอบ
 - ใช้คอมพิวเตอร์ในการสอบ
12. การจัดสภาพแวดล้อมในการสอบเพื่อเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา
- แยกห้องสอบ
 - สอบรวมกับนักเรียนทั่วไปในห้องเดียวกัน

ข. ทักษะที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษา

1. ท่านฝึกทักษะการใช้อักษรเบรลล์ด้วยวิธีใด
- ผู้ปกครอง
 - ด้วยตนเอง
 - การเรียนในระบบโรงเรียนสอนคนตาบอด/ศูนย์การศึกษาพิเศษ
 - การจัดฝึกอบรมตามโครงการ

2. ระยะเวลาการฝึกทักษะการใช้อักษรเบรลล์
 - 0-3 ปี
 - 3-6 ปี
 - 6 ปีขึ้นไป
3. ท่านมีทักษะการใช้อักษรเบรลล์ภาษาไทยระดับ 1 อยู่ในระดับใด
 - ดีมาก
 - ปานกลาง
 - พอใช้
4. ท่านมีทักษะการใช้อักษรเบรลล์ภาษาไทยระดับ 2 อยู่ในระดับใด
 - ดีมาก
 - ปานกลาง
 - พอใช้
5. ท่านมีทักษะการใช้อักษรเบรลล์ภาษาอังกฤษระดับ 1 อยู่ในระดับใด
 - ดีมาก
 - ปานกลาง
 - พอใช้
6. ท่านมีทักษะการใช้อักษรเบรลล์ภาษาอังกฤษระดับ 2 อยู่ในระดับใด
 - ดีมาก
 - ปานกลาง
 - พอใช้
7. ท่านมีทักษะการใช้อักษรเบรลล์รหัสคณิตศาสตร์อยู่ในระดับใด
 - ดีมาก
 - ปานกลาง
 - พอใช้
8. ท่านฝึกทักษะการสร้างความรู้คุ้นเคยต่อสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหวด้วยวิธีใด
 - ด้วยผู้ปกครอง
 - ด้วยตนเอง
 - การเรียนในระบบโรงเรียนสอนคนตาบอด/ศูนย์การศึกษาพิเศษ
 - การจัดฝึกอบรมตามโครงการ

9. ระยะเวลาฝึกทักษะการสร้างความคุ้นเคยต่อสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว
- 0-3 ปี
 - 3-6 ปี
 - 6 ปีขึ้นไป
10. ท่านฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ด้วยวิธีใด
- ผู้ปกครอง
 - ด้วยตนเอง
 - การเรียนในระบบโรงเรียนสอนคนตาบอด/ศูนย์การศึกษาพิเศษ
 - การจัดฝึกอบรมตามโครงการ
11. ระยะเวลาการฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์
- 0-3 ปี
 - 3-6 ปี
 - 6 ปีขึ้นไป
12. ท่านมีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์อยู่ในระดับใด
- ดีมาก
 - ปานกลาง
 - พอใช้
13. ท่านฝึกทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันด้วยวิธีใด
- ผู้ปกครอง
 - ด้วยตนเอง
 - การเรียนในระบบโรงเรียนสอนคนตาบอด/ศูนย์การศึกษาพิเศษ
 - การจัดฝึกอบรมตามโครงการ
14. ระยะเวลาการฝึกทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน
- 0-3 ปี
 - 3-6 ปี
 - 6 ปีขึ้นไป

ค. ด้านวิชาการ

15. ท่านได้เรียนเสริมพิเศษระหว่างการเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ใด
 - โรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่กำลังศึกษาอยู่
 - โรงเรียนสอนคนตาบอด
 - สถาบันกวดวิชาทั่วไป
16. ท่านได้เรียนเสริมพิเศษในวิชาใดระหว่างการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
 - ภาษาต่างประเทศ
 - คณิตศาสตร์/วิทยาศาสตร์
 - ภาษาไทย/สังคม

ง. ด้านสังคม

17. ท่านเคยร่วมกิจกรรมในระหว่างการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือไม่
 - เคย (โปรดระบุ)
 - ไม่เคย

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ก. ด้านวิชาการ

1. ท่านเข้าถึงวิธีการเรียนการสอนในชั้นเรียนด้วยวิธีใด
 - การใช้เครื่องบันทึกเสียงบันทึกการบรรยายของอาจารย์
 - จดบันทึกโดยใช้อักษรเบรลล์
 - ขอคำบรรยายที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ไฟล์จากผู้สอน
 - ขอพิมพ์สมุดการบันทึกจากเพื่อน
2. ท่านเข้าถึงรูปแบบการสอบด้วยวิธีใด
 - อาจารย์/เพื่อน/บุคลากรศูนย์บริการนักศึกษาพิการอ่านให้ฟังและเขียนคำตอบ
 - อ่านข้อสอบอักษรเบรลล์และเขียนคำตอบโดยใช้อักษรเบรลล์
 - อ่านข้อสอบจากคอมพิวเตอร์และพิมพ์คำตอบด้วยคอมพิวเตอร์
 - อ่านข้อสอบอักษรเบรลล์และพิมพ์คำตอบด้วยคอมพิวเตอร์
3. การจัดสภาพแวดล้อมในการสอบ
 - แยกห้องสอบโดยสอบในระยะเวลาเดียวกันกับนักศึกษาทั่วไป
 - สอบรวมกับนักศึกษาทั่วไป

- สอบภายหลังกับอาจารย์ผู้สอน โดยตรง
 - สอบภายหลัง โดยให้ทางศูนย์บริการนักศึกษาพิการเป็นผู้คุมสอบ
4. ท่านเข้าถึงตำราเรียนด้วยวิธีใด
- หนังสือเสียง
 - หนังสืออักษรเบรลล์
 - หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไฟล์
 - ผู้ปกครอง/เพื่อน/อาสาสมัครอ่านให้ฟัง โดยตรง

ข. ด้านสังคม

1. ท่านเคยได้รับแจ้งให้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของมหาวิทยาลัยหรือไม่
 - เคย (โปรดระบุ)
 - ไม่เคย
2. ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมกับนักศึกษาทั่วไปหลังจากการเรียนหรือไม่
 - เคย (โปรดระบุ)
 - ไม่เคย
3. ท่านเคยได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนหรือไม่
 - เคย (โปรดระบุ)
 - ไม่เคย
4. ท่านเคยได้รับความช่วยเหลือจากนักศึกษาทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของท่านหรือไม่
 - เคย (โปรดระบุ)
 - ไม่เคย

ค. ด้านสภาพแวดล้อม

1. ท่านสามารถเข้าถึงอาคาร สถานที่ของสถาบันอุดมศึกษาหรือไม่
 - ได้ทั้งหมด
 - ได้เป็นบางอาคาร/สถานที่
 - ไม่สามารถเข้าถึงได้เลย
2. ท่านสามารถเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาด้วยตนเองหรือไม่
 - ได้ทั้งหมด
 - ได้บางสถานที่

- ไม่ได้เลย
- 3. ท่านสามารถใช้อุปกรณ์/สิ่งอำนวยความสะดวกในสถาบันอุดมศึกษา
 - ได้ทั้งหมด
 - ได้บางอย่าง
 - ไม่ได้เลย

ส่วนที่ 4 การขอรับบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา

1. ท่านเคยได้รับคำปรึกษาเกี่ยวกับการเลือกวิชาเรียนที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนของท่านหรือไม่
 - เคย
 - ไม่เคย
2. ท่านเคยได้รับบริการลงทะเบียนรายวิชาหรือไม่
 - เคย
 - ไม่เคย
3. ท่านเคยได้รับบริการการประสานงานระหว่างอาจารย์ผู้สอนและผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการสอบหรือไม่
 - เคย
 - ไม่เคย
4. ท่านเคยได้รับการบริการด้านการสอนทักษะการสร้างความคุ้นเคยต่อสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษาหรือไม่
 - เคย
 - ไม่เคย
5. ท่านเคยได้รับการบริการด้านการสอนเดินทางจากที่พักมายังสถาบันอุดมศึกษาหรือไม่
 - เคย
 - ไม่เคย
6. ท่านได้รับการบริการด้านการจัดหาที่พักหรือไม่
 - เคย
 - ไม่เคย

7. ท่านเคยได้รับการบริการด้านการจัดรูปแบบเอกสารรายงานหรือไม่

- เคย
- ไม่เคย

8. ท่านเคยได้รับการบริการด้านการอ่านหนังสือเสียงหรือไม่

- เคย
- ไม่เคย

9. ท่านเคยได้รับการบริการด้านการทำเอกสารอักษรเบรลล์หรือไม่

- เคย
- ไม่เคย

10. ท่านเคยได้รับการบริการด้านการประสานงานเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อท่านหรือไม่

- เคย
- ไม่เคย

11. ท่านได้รับการบริการความรู้เกี่ยวกับสิทธิต่างๆ ทางกฎหมายของคนพิการหรือไม่

- เคย (โปรดระบุ)
- ไม่เคย

12. ท่านได้รับการบริการด้านการฝึกทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพหรือไม่

- เคย
- ไม่เคย

13. ท่านได้รับการบริการด้านการประสานงานเกี่ยวกับการจ้างงานหรือไม่

- เคย
- ไม่เคย

14. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์บุคลากรศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ
งานวิจัยเรื่องการเปลี่ยนผ่านในระบบการศึกษาจากมัธยมศึกษาตอนปลาย
สู่ระดับอุดมศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นในประเทศไทย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. อายุ
 - 20 - 30 ปี
 - 30 - 40 ปี
 - 40 ปีขึ้นไป
2. เพศ
 - ชาย
 - หญิง
3. ระดับการศึกษา
 - ปริญญาตรี
 - ปริญญาโท
 - ปริญญาเอก
4. ประสบการณ์การทำงานของท่าน
 - 1 ปี
 - 2 ปี
 - 3 ปีขึ้นไป

ส่วนที่ 2 การดำเนินการบริการนักศึกษาพิการ

1. จำนวนนักศึกษาพิการที่ทางศูนย์ให้บริการ
2. คณะ สาขาวิชาที่นักศึกษาพิการกำลังศึกษาอยู่
3. การจัดบริการให้แก่นักศึกษาพิการในแต่ละคณะมีความแตกต่างกันอย่างไร
4. ขั้นตอนในการให้บริการนักศึกษาพิการเป็นอย่างไร
5. ท่านให้บริการนักศึกษาพิการทางการเห็นในด้านใดบ้าง

6. ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาได้มีนโยบายเกี่ยวกับการสนับสนุน ส่งเสริมในการจัดฝึกอบรมให้แก่บุคลากรมีความก้าวหน้าในงานที่เกี่ยวข้องหรือไม่ อย่างไร
7. ผู้บริหารมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดบริการทางการศึกษาให้นักศึกษาพิการหรือไม่
8. ท่านทราบเกี่ยวกับสิทธิตามกฎหมายที่นักศึกษาพึงได้รับหรือไม่
9. ท่านได้รับความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องหรือไม่ อย่างไร
10. หน่วยงานได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดบริการให้นักศึกษาพิการเพียงพอหรือไม่

ส่วนที่ 3 สภาพปัญหาในการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ

1. ปัญหาที่ท่านพบในการจัดบริการให้แก่นักศึกษาพิการมากที่สุด
2. ท่านให้บริการทันต่อความต้องการของนักศึกษาพิการหรือไม่ อย่างไร
3. วัสดุ อุปกรณ์มีความเพียงพอต่อการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการหรือไม่ อย่างไร
4. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ก

**แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร ศูนย์บริการนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา
งานวิจัยเรื่องการเปลี่ยนผ่านในระบบการศึกษาจากมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษา
สำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นในประเทศไทย**

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

5. อายุ
 - 20 – 30 ปี
 - 30 – 40 ปี
 - 40 ปีขึ้นไป
6. เพศ
 - ชาย
 - หญิง
7. ระดับการศึกษา
 - ปริญญาตรี
 - ปริญญาโท
 - ปริญญาเอก
8. ประสบการณ์ทำงานของท่าน
 - 1 ปี
 - 2 ปี
 - 3 ปีขึ้นไป

ส่วนที่ 2 การดำเนินการบริการนักศึกษาพิการ

11. ขั้นตอนในการให้บริการนักศึกษาพิการเป็นอย่างไร
12. จำนวนนักศึกษาพิการที่ทางศูนย์ให้บริการ
13. ท่านให้บริการนักศึกษาพิการทางการเห็นในด้านใดบ้าง

14. ท่านได้รับความร่วมมือจากทางสถาบันอุดมศึกษาในการจัดบริการแก่นักศึกษาพิการ
ทางการเห็นอย่างไร
15. ท่านได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการบริการนักศึกษาพิการจากที่ใด
16. จำนวนบุคลากรของศูนย์บริการนักศึกษาพิการ
17. ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาได้มีนโยบายส่งเสริม สนับสนุนด้านการจัดการศึกษาสำหรับคน
พิการแก่นักศึกษาตาบอดหรือไม่ อย่างไร
18. ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาได้มีนโยบายบรรจุอัตรากำลังของบุคลากรลงในแผนงาน/
ยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยหรือไม่ อย่างไร
19. ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาได้ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานของ
ศูนย์ในด้านใดบ้าง
20. ผู้บริหารมีวิธีในการบริหารจัดการงบประมาณเพื่อการดำเนินการของศูนย์อย่างไร
21. ผู้บริหารได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์กับองค์กร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อ
การพัฒนางานบริการนักศึกษาพิการหรือไม่ (ถ้ามีโปรดระบุชื่อ.....)

ส่วนที่ 3 สภาพปัญหาในการบริการนักศึกษาพิการ

1. ท่านพบปัญหาใดในการบริการนักศึกษาพิการมากที่สุด
2. ท่านให้การบริการทันต่อความต้องการของนักศึกษาพิการหรือไม่ อย่างไร
3. จำนวนบุคลากรกับการให้บริการนักศึกษาพิการสอดคล้องกันหรือไม่ อย่างไร
4. งบประมาณในการดำเนินงานบริการนักศึกษาพิการเพียงพอหรือไม่ อย่างไร
5. ข้อเสนอแนะ.....
.....
.....
.....
.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาววิปณา จันทรวัฒน์เดชากุล
วัน เดือน ปี เกิด	12 มิถุนายน 2519
สถานที่เกิด	จังหวัดระนอง ประเทศไทย
วุฒิการศึกษา	สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2544 ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษทั่วไป) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล, 2556 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ)
ทุนการศึกษา	ทุนอุดหนุนการทำวิทยานิพนธ์บางส่วนจาก สมาคมศิษย์เก่าบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล สมาคมคนตาบอดแห่ง ประเทศไทย มูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอด ในประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ มูลนิธิคนตาบอดไทย
ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน	ผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้และสาธิตอาชีพ คนตาบอดภาคกลางตอนบน สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย เลขที่ 1016/38-39 ถ. สิงห์บุรี-บางพาน ต. บางพุทรา อ. เมือง จ. สิงห์บุรี 16000
ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้	280/81 ถ. อีสรภาพ แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย กทม. 10700